Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX. Celovec, petek, 7. marec 1975 Štev. 10 (1700)

VOLITVE NA KOROŠKEM

niso prinesle nobene spremembe

Po izredno ostrem in deloma naravnost surovem predvolilnem boju, ki se je v pretežni meri odvijal na hrbtu slovenske narodnostne skupnosti oziroma v duhu skrajno nestrpnega odnosa do nje in njenih problemov, so volitve v nedeljo potekale povsem mirno. Minile so brez vsake senzacije, v kolikor ni morda senzacija ravno v tem, da je vse skupaj ostalo pri starem. Na razmerju političnih sil v deželi se prav nič ni spremenilo in v deželnem zboru bodo tudi za nadaljnjih pet let zastopane le tri dosedanje „parlamentarne" stranke s povsem enakim številom poslancev kot doslej: SPÖ 20, ÖVP 12 in FPÖ 4.

Če izid nedeljskih volitev na kratko ogledamo v ogledalu števil, potem se nudi naslednja slika: Ob 88,07 odstotni volilni udeležbi je bilo oddanih skupno 302.599 veljavnih glasov, od tega so jih dobile SPÖ 155.602, ÖVP 98.019, FPÖ 35.722, KPÖ 6013, Reformska stranka 1113 in Koroška enotna lista 6130. Pri tem je značilno, da je pri vseh štirih strankah, ki so kandidirale že pri prejšnjih volitvah, delež njihovih glasov tokrat nazadoval; SPÖ je padla od 53,1 na 51,4 odst., ÖVP od 32,4 na 32,3 %. FPÖ od 12,1 na 11,8 % in KPÖ od 2,3 na 2 odstotka. Prav tako 2 odstotka glasov je dobila KEL, medtem ko znaša delež RP 0,3 %.

Na podlagi tega izida je pri nedeljskih volitvah težko govoriti o zmagovalcih in o poražencih. Kljub temu, da je računsko gledano odstotek nazadovanja pri SPÖ najvišji, nikakor ni mogoče govoriti o kakšnem porazu, ko pa je socialistom nasprotno uspelo obdržati vseh dosedanjih 20 mandatov, čeprav so celo sami računali, da bodo zgubili vsaj enega poslanca. Obratno pa tudi pri ÖVP, katere nazadovanje je v odstotkih izraženo sicer najmanjše, ne gre za „zmago", saj ji tudi tokrat ni uspelo preskočiti magično mejo 12 mandatov in svojega volilnega cilja torej ni dosegla. Če je kdo pri teh volitvah kaj pridobil, potem je to FPÖ, ki bo kljub temu, da je po odstotkih občutno nazadovala, dobila zdaj svojega zastopnika v deželni vladi — toda ne po zaslugi volilnega uspeha, marveč samo na podlagi tozadevnega določila nove deželne ustave.

Bolj kot to, da je v razmerju sil ostalo vse pri starem, pa je pri nedeljskih volitvah značilno nekaj drugega, namreč dejstvo, da so volitve oziroma priprave na volitve potekale v ozračju, ki je do skrajnosti zastrupljeno s protislovensko in protikomunistično gonjo. V tem je tudi vzrok, da Koroški enotni listi ni uspelo prebiti nacionalnega okvira in si ob podpori iz vrst večinskega naroda priboriti mandat v deželnem zboru. Toda ne samo, da je ta podpora povsem izostala napram KEL, marveč je posledice takega nastrojenja občutila tudi KPÖ, ki je tako na dvojezičnem ozemlju (kjer pa tudi njena politika oz. volilna propaganda ni bila vedno taka, da bi lahko v večji meri nagovorila našega človeka) kot v nemških predelih dežele ostala brez tistega odziva, ki bi ji mogel zagotoviti izvolitev poslanca.

Vsekakor moramo ob takem izidu ugotoviti, da smo se koroški Slovenci znašli v popolni izolaciji in imamo zdaj proti sebi združeno fronto nemškega nacionalizma. Ravno to nevarnost je hotela ZSO preprečiti in so volitve zdaj pokazale, da je bilo njeno stališče pravilno. Prav tako pravilna pa je bila njena ugotovitev tudi glede poziva, da moramo onemogočiti kakršnokoli zlorabo izida volitev za preštevanje naše narodne skupnosti. Kajti komentarji o volitvah vse od tiska preko radia gor do zveznega kanclerja gredo zdaj v to smer, da bi nastop KEL kot nacionalne slovenske liste prefunkcionirali v „ugotavljanje manjšine z obrnjenimi znaki", čeprav morajo hkrati priznati, da volilni rezultat ne kaže dejanske moči manjšine, ker so se mnogi Slovenci — kancler je govoril o več tisočih! — odločili tudi za druge stranke, za KPÖ, pa tudi za ÖVP in SPÖ.

Torej predvsem po zaslugi pravilne odločitve ZSO taka zloraba volilnih rezultatov ni mogoča, zato se zlasti obe veliki stranki v svojih povolilnih obračunih zdaj prerekata, katera je na račun KEL utrpela večjo izgubo — SPÖ ali ÖVP. Mimo teh naravnost protislovnih postavljanj pa je v odmevih na volitve zaslediti tudi očiten poskus, da bi v vrste koroških Slovencev vnesli neenotnost. V tej smeri gre najdalj „ocena", ki jo je dal kancler Kreisky: predstavniki osrednjih slovenskih organizacij zanj niso izvoljeni zastopniki, medtem ko „se dr. Apovnik vsekakor lahko opira na 6000 glasov, ki jih je dobil pri nedeljskih volitvah".

Kam tukaj „pes taco moli", res ni težko ugotoviti. Zato je potrebno, da kanclerju Kreiskemu in vsem drugim, ki so takega ali podobnega mnenja, jasno in nedvoumno povemo, da bomo o legitimiranem predstavništvu slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem — kakor smo to delali v preteklosti — tudi v bodoče samostojno in suvereno odločali koroški Slovenci sami! Taki poskusi cepljenja naših vrst nam narekujejo, da opustimo kakršnokoli licitiranje z narodo zavednostjo, kajti trajni skupni narodni interesi zlasti v tem za našo narodno skupnost nadvse resnem času so tako tehtni in pomembni, da občasni strankarski interesi ne morejo odtehtati škode, ki jo lahko povzroči iz volilne psihoze porojena ožina. V tem smislu je ZSO tudi že v svoji izjavi k deželnozborskim volitvam povsem pravilno ugotovila, da bomo po 2. marcu „potrebovali vse naše sile in vse naše sposobnosti za uresničitev skupnih narodnih teženj in dosego pravic v smislu zahtev slejkoprej aktualne skupne Spomenice koroških Slovencev, ne nazadnje pa tudi pomoč in podporo vseh pozitivnih demokratičnih sil večinskega naroda".

Zadružna centrala koroških Slovencev

bo danes odprta v Celovcu

Na dan 54. obletnice ustanovitve Zveze slovenskih zadrug so naši zadružniki minuli petek 28. februarja v ožjem krogu praznovali dograditev nove, moderno urejene zadružne centrale v Celovcu. Za širšo javnost pa bo otvoritev novega zadružnega poslopja v Paulitschgasse 5—7 danes popoldne, ko bo hkrati otvorjena tudi tamkajšnja prireditvena dvorana „aula slovenica", in sicer z razstavo kiparskih del Aleksandra Kovača in s kulturno-umetniškim sporedom, ki ga bodo izvajali člani Opere SNG Maribor.

Dograditev nove zadružne centrale je brez dvoma važen mejnik v prizadevanjih za razvoj in utrditev gospodarske moči slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Da je bil ta uspeh dosežen prav v trenutku, ko imamo proti sebi združeno fronto nemških nacionalistov, je toliko bolj pomembno. Zato je treba vsem, ki so kakorkoli prispevali k uresničitvi tega načrta, še posebej pa poslevodečemu podpredsedniku ZSZ dr. Mirtu Zwittru, ki je pri tem nosil glavno skrb in odgovornost, izreči iskrene čestitke ob današnjem prazniku koroškega slovenskega zadružništva!

Prihodnji teden zastopniki ZSO in NSKS pri vladi na Dunaju

Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je na svoji seji dne 4. tega meseca z večino sklenil, da se odzove telegrafskemu vabilu zveznega kanclerja na razgovor za sredo, dne 12. marca 1975.

Istega dne je tudi Narodni svet koroških Slovencev sprejel enak sklep, na kar sta se Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev na koordinacijski seji dne 5. 3. 1975 dogovorila za določen skupen postopek v zvezi s tem razgovorom.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je pri svojem sklepu izhajala iz svojega načelnega stališča, da je bila vedno za razgovore z vlado in je tudi kljub poznanim izpadom zveznega kanclerja proti predstavnikom koroških Slovencev slej ko prej pripravljena, da se z vlado razgovarja za sporazumno rešitev odprtih vprašanj. Pri tem so stališča koroških Slovencev znana, kakor so prišla do izraza na zboru nad 700 funkcionarjev in krajevnih zaupnikov slovenskih narodnih organizacij dne 6. oktobra 1974.

Zveza slovenskih organizacij je delegirala kot svoje člane za razgovore predsednika dr. Francija Zwitterja, prvega podpredsednika Hanzija Ogrisa in drugega podpredsednika dr. Pavla Apovnika, medtem ko bodo Narodni svet koroških Slovencev zastopali podpredsednik dr. Matevž Grilc, osrednji tajnik dipl. jur. Filip Warasch in član odbora Karl Smolle.

Jugoslavija ostro protestirala

zaradi protijugoslovanskih provokacij v Avstriji

Ob nedavnem pogrebu hrvaškega emigranta Martinoviča v Celovcu je — kakor znano — prišlo do očitne manifestacije ustaških in sorodnih krogov, ki so to priložnost ob izdatni podpori koroškega in avstrijskega tiska izkoristili za novo hujskaško gonjo proti Jugoslaviji. Vse to je v Jugoslaviji razumljivo izzvalo silno ogorčenje ter je prišlo tudi do številnih ostrih protestov.

Tako je pomočnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve SFRJ Nikola Miličevič v Beogradu izročil avstrijskemu veleposlaniku dr. Alexandru Ottu oster protest. V tem protestu je rečeno, da je Avstrija omogočila grobe protijugoslovanske provokacije pripadnikov ustaške teroristične emigrantske skupine in neonacističnih elementov, ko so pokopavali pripadnika ustaške emigracije 21. februarja 1975 v Celovcu.

Oster protest je v avstrijskem zunanjem ministrstvu na Dunaju izročil tudi jugoslovanski veleposlanik v Avstriji inž. Gustav Vlahov, medtem ko je jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej v tej zadevi obiskal koroškega deželnega glavarja Leopolda Wagnerja in protestiral, ker avstrijske oblasti dopuščajo, da se na Koroškem zbirajo ustaški emigranti in prirejajo protijugoslovanske provokacije. Deželni glavar je generalnemu konzulu odgovoril, da je to sicer stvar varnostnih organov, ki so neposredno podrejeni zvezni vladi oziroma notranjemu ministrstvu, da pa bo protest jugoslovanskega generalnega konzula posredoval avstrijski zvezni vladi.

Prav tako so proti takim pojavom v Avstriji protestirali predstavniki 70 jugoslovanskih mest, ki so pobratena z mesti v raznih državah. Na svojem zborovanju v Beogradu so govorili o mednarodnem sodelovanju ter zvezi avstrijskih občin in mest poslali protestno brzojavko, v kateri odločno protestirajo zaradi protijugoslovanske gonje v raznih mestih Avstrije, konkretno pa v Celovcu.

Z zadnjimi pojavi na Koroškem in v Avstriji, ko gre za očitno nespoštovanje določil državne pogodbe, pa so se prejšnji teden bavili tudi na seji republiške konference SZDL Slovenije ter v tej zvezi sprejeli naslednjo protestno izjavo:

„Republiška konferenca SZDL energično protestira proti najnovejšim pojavom stopnjevanja protijugoslovanske kampanje in povečanih pritiskov proti slovenski in hrvaški narodnostni skupnosti v Avstriji. Dopuščanje ustaške demonstracije na tleh Koroške, sovražno pisanje dela avstrijskega časopisja in odločitev vodstev treh strank o preštevanju prebivalstva posebne vrste pomenijo, da avstrijske oblasti nadaljujejo z grobimi kršitvami določil in duha avstrijske državne pogodbe, s čimer delujejo proti mednarodnemu sodelovanju in izpodkopujejo tiste temelje, na katerih naj bi se v smislu državne pogodbe Avstrija razvijala kot demokratična nevtralna in miroljubna država. Obenem so vsi ti postopki tudi v nasprotju z izjavami avstrijske vlade o želji po dobrih odnosih z Jugoslavijo. Republiška konferenca SZDL daje polno podporo vsem ukrepom jugoslovanske vlade, ki ostro obsojajo tako politiko in terjajo od Avstrije spoštovanje njenih mednarodnih obveznosti. Ob tem pričakuje, da bodo napredne sile v Avstriji ob spoznanju, da so kršitve avstrijske državne pogodbe uperjene proti demokraciji, povečale svoja prizadevanja za spremembo take politike v korist miroljubnega sodelovanja in dobrih sosedskih odnosov."

Izid volitev po občinah

Za nas je po vsakih volitvah razumljivo posebno zanimiv podroben pregled volilnih rezultatov po posameznih občinah jezikovno mešanega ozemlja Koroške. Vendar pa je primerjava letošnjih številk s podatki iz prejšnjih volitev zelo težavna, kajti po zadnjih deželnozborskih volitvah 1970 in državnozborskih volitvah 1971 je bila s 1. januarjem 1973 izvedena velika občinska reforma, po kateri se je število občin na tem ozemlju zmanjšalo kar za 21 osnovnih upravnih enot. Zlasti pa za primerjavo ne pridejo v poštev zadnje občinske volitve, ker so takrat posebne krajevne liste nastopile samo v delu občin tega ozemlja.

V naslednji razpredelnici objavljamo podatke za posamezne stranke (SPÖ — Socialistična stranka Avstrije, ÖVP — Avstrijska ljudska stranka, FPÖ — Svobodnjaška stranka Avstrije, KPÖ — Komunistična stranka Avstrije, KEL — Koroška enotna lista, RP — Reformska stranka). Za primerjavo pa navajamo podatke deželnozborskih volitev 1970, kot jih je deželna volilna oblast sestavila ob upoštevanju izvedene spremembe občinskih meja.

	SPÖ		ÖVP		FPÖ		KPÖ		KEL	RP
	1975	1970	1975	1970	1975	1970	1975	1970	1975	1975
Bekštanj	2228	2437	1164	1170	355	243	105	91	280	5
Bilčovs	313	414	298	286	60	53	8	20	192	6
Bistrica v Rožu	903	964	341	390	70	86	35	53	177	3
Borovlje	2781	2929	1109	1066	357	288	136	195	260	10
Čajna	774	760	340	279	141	167	48	45	12	3
Djekše	247	300	252	242	52	63	—	12	38	1
Dobrla vas	1626	1688	1020	975	166	136	24	57	249	9
Galicija	482	510	323	329	42	31	2	14	68	2
Globasnica	389	402	241	348	32	33	6	29	254	2
Grabštanj	661	701	591	557	165	151	11	13	10	2
Grebinj	743	781	908	876	278	235	17	20	36	6
Hodiše	484	495	259	239	78	59	8	11	95	3
Kotmara vas	741	812	377	346	109	64	20	40	116	5
Otok	229	260	280	316	68	47	2	5	12	—
Pliberk	1306	1691	976	1163	248	173	39	133	835	21
Podklošter	2474	2409	820	789	317	288	221	231	71	10
Pokrče	621	579	380	306	113	126	9	19	10	7
Rožek	387	414	218	202	77	96	6	18	100	5
Ruda	414	403	312	310	81	73	3	11	38	1
Sele	222	309	60	154	3	2	11	11	188	1
Straja vas	456	491	357	361	37	38	8	5	60	6
Suha	296	341	268	273	31	46	5	21	75	1
Škocijan	951	1104	748	708	153	134	10	42	288	6
Škofiče	657	699	233	220	87	45	10	19	95	3
Šmarjeta v Rožu	312	317	237	244	26	22	8	15	51	1
Štefan na Zilji	572	598	561	459	45	75	8	20	6	—
Št. Jakob v Rožu	1458	1474	535	671	136	127	75	121	398	7
Teholca	616	602	285	251	63	64	11	11	1	3
Velikovec	3053	3027	2016	1923	658	614	50	68	181	30
Vernberk	1139	1073	486	434	189	196	36	24	47	4
Vrba	1947	1959	1177	1117	838	697	81	98	174	10
Železna Kapla-Bela	1119	1398	452	520	92	61	91	105	323	11
Žihpolje	254	283	347	276	78	60	2	8	27	3
Žitara vas	720	802	298	326	54	37	2	17	199	2
Žrelec	1788	1548	756	636	150	136	33	45	95	11
Beljak-mesto	18.033	17.378	8352	8074	3542	3203	1349	1088	146	90
Celovec-mesto	24.850	23.937	18.155	17.055	5988	5924	1025	1315	536	386

Na zatožni klopi

neonacisti in nacistični zločinci

V Parizu je pred nedavnim zasedala komisija svetovne federacije borcev, ki se je bavila z evropskimi vprašanji. Zastopnik jugoslovanske organizacije borcev Branko Golovič je na seji obsodil provokacije neonacistov, ki se v zadnjem času množijo v Avstriji, Italiji, Zahodni Nemčiji in nekaterih drugih zahodnoevropskih državah. Zastopnik jugoslovanskih borcev je tudi ostro nasprotoval nekaterim poskusom podcenjevanja neonacistične nevarnosti, kajti neonacisti se v nekaterih državah prikazujejo kot zakonita opozicija in se zavzemajo za ublažitev odgovornosti sil osi med drugo svetovno vojno ter sploh za rehabilitacijo nacizma, saj so celo poskusi rehabilitacije zločincev iz druge svetovne vojne.

Komisija je po dolgi razpravi na predlog jugoslovanskega zastopnika obsodila neonacistične pojave, vodstvo svetovne federacije borcev pa bo svoje članice pozvalo, naj se zavzemajo za odstranitev neonacističnih grupacij.

V Trstu pa je po petih letih sodne preiskave preiskovalni sodnik dr. Sergio Serbo podpisal obtožnico proti glavnim voditeljem zloglasne SS-ovske skupine „Einsatzkommando Reinhard" zaradi njihove zločinske dejavnosti v tržaški Rižarni, ki so jo nacisti preuredili v edino koncentracijsko taborišče smrti v Italiji. Porotno sodišče v Trstu bo sodilo dvema še živečima obtožencema, to sta August Ernst Dietrich Allers, ki živi danes v Hamburgu, ter Joseph Oberhauser, danes živeč v Münchnu; sodni postopek pa je ukinjen proti Christianu Wirthu, Gottliebu Heringu in Franzu Stanglu, ker so omenjeni že mrtvi.

Obtožnica bremeni obtožene večkratnih ubojev, med seboj povezanih v istem zločinskem načrtu in to v obtežilnih okolnostih, ker so kot esesovci in člani skupine „Einsatzkommando Reinhard" (Allers kot poveljnik omenjene skupine od polovice junija 1944 do 30. aprila 1945, Oberhauser pa kot poveljnik oddelka R I in Rižarne od oktobra 1943 do 30. aprila 1945) brez kakršnegakoli sodnega postopka, brez vsake domnevne uporabnosti vojaškega vojnega zakona, brez vsakega razloga ali trenutne vojaške nujnosti umorili nedoločeno, toda znatno število oseb, ki so jim bile izročene, da jih stražijo, ali pa so jim oni sami odvzeli svobodo v okviru sistematičnih ukrepov represije ter političnega ali rasnega preganjanja.

Skupina „Einsatzkommando Reinhard" je delovala kot represivna, policijska in ustrahovalna ekipa, ki je bila popolnoma samostojna. Njena dejavnost je bila usmerjena k uničenju Židov (zlasti na Poljskem, kjer je postala posebno Treblinka ime žalostnega spomina), na Primorskem pa še posebej k zadušitvi osvobodilnega boja. Glede odgovornosti in krivde za umore Židov navaja preiskovalni sodnik dr. Serbo razne ugotovitve, iz katerih sledi, da so pripadniki skupine R zahtevali visoke „odkupnine" za osvoboditev premožnih pripornikov. Glede borcev in aktivistov narodnoosvobodilne borbe, ki so bili umorjeni v Rižarni, pa preiskovalni sodnik ugotavlja, da je v teh primerih šlo za pripadnike vojske nove Jugoslavije, zavezniške države, zaradi česar bi morali z njimi ravnati kot z vojnimi ujetniki. Iz obtožnice je tudi razvidno, da so bile na Primorskem, v Istri, na Tržaškem in Goriškem najbolj številne in borbene tiste sile, ki so se borile v okviru narodnoosvobodilnega in revolucionarnega boja proti fašizmu in nacizmu; tako so tudi pripadniki skupine „Einsatzkommando Reinhard" najbolj pustošili v teh krajih, zlasti na področju Brkinov, Čičerije in Kastavščine.

Primorski dnevnik svoje poročilo o vložitvi obtožnice proti glavnim krivcem zločinov v Rižarni zaključuje z naslednjo ugotovitvijo: „Ni naš namen, da bi se spuščali zdaj v podrobno analizo obsežne obtožnice, pričakujemo pa, in to zahteva vsa demokratična javnost, zlasti svojci žrtev Rižarne in preživeli zaporniki, da se razprava pred porotnim sodiščem začne čimprej, da se kaznujejo krivci in ugotovi zgodovinska resnica. Po tolikem zavlačevanju in molku je ta zahteva popolnoma upravičena ter umestna, v duhu proslav 30. obletnice osvoboditve, v okviru boja vseh italijanskih demokratičnih sil proti nakanam prevratniških neofašističnih sil in počastitve spomina žrtev nacifašizma ter padlih borcev za svobodo. V ta okvir spada tudi splošna zahteva, da se dokončno in z največjo svečanostjo odpre Rižarna, nacionalni spomenik osvobodilnega boja."

Obnašanje posebne vrste

Avstrijski kancler Kreisky je po tristrankarskem vrhu v sredo (govor je bil o štetju posebne vrste) potrdil, da slejkoprej velja njegova izjava, da „Slovenci še nikoli niso imeli takšne priložnosti (za pogovore z vlado)": „Če ne pridejo (več v kontaktni komite), se zaradi mene lahko obrišejo pod nosom!", je bilo njegovo mnenje ... Vsekakor je treba ta nastop in to mnenje — kot marsikaj, kar se dogaja ne samo tik pred volitvami na Koroškem, temveč že dolgo nazaj — označiti najmanj za obnašanje posebne vrste.

Šef dunajske vlade se torej zavzema mimo štetja posebne vrste tudi za posebne vrste obravnavanje manjšine. Ne bomo segali daleč v zgodovino, toda, kako naj sprejmemo njegovo izjavo, da ima „manjšina pravico ne le do enakega, temveč do posebnega obravnavanja" za dobro mišljeno, če v isti sapi ne samo relativira jasno določene pravice manjšine, temveč se pogaja o njej brez nje s tistimi, ki hočejo te pravice bistveno omejiti, in če jim grozi celo s „transfuzijo" njihovega vodstva? Ali mar želi na Koroškem uprizoriti reprizo svoje komedije s pajaci, kakršen je gradiščanski Fritz Robak? Že premiera se ni posrečila in če bi — denimo — proglasil kakega koroškega asimiliranca za predstavnika Slovencev, bi mu takšen poskus posebnega obravnavanja manjšine zagotovo spodletel. Torej samo hipoteza? Upajmo, da res.

Vendar velja prav zaradi tega posebnega stanja opozoriti na nekaj dejstev: da prvi odstavek 7. člena državne pogodbe zagotavlja koroškim Slovencem pravico do lastnih organizacij, da razen Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta, ki povezujeta v koordinacijskem odboru celoto družbene, politične in kulturne dejavnosti slovenske skupnosti v Avstriji, ni nikogar, ki bi to skupnost imel pravico zastopati, da je zbor njunih izvoljenih predstavnikov na zboru v Celovcu potrdil začasno prekinitev pogajanj z vlado, dokler vztraja pri preštevanju, da je zakonitost tega zastopstva potrdil kancler z vabilom v kontaktni komite de facto in de iure in ne nazadnje, da njegovi strokovnjaki za mednarodno pravo dvomijo v dopustnost takšnega štetja in da je njegovo ravnanje poskus revizije državne pogodbe.

Njegova najnovejša verzija „posebnega obravnavanja" manjšine je zares „eklatanten poseg v ustavnopravne pravice" slovenske skupnosti, ki ni samo v nasprotju s prvim, temveč tudi s petim odstavkom sedmega člena: Kreisky s svojim obnašanjem namreč stopa v vrste tistih, „ki merijo na to, da odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice".

Jaka Štular

(Delo, Ljubljana, 28. 2. 1975)

Poljska zahteva

kaznovanje nacističnih zločincev

Glavna komisija za raziskovanje nacističnih zločinov na Poljskem je poslala zahodnonemškim sodnim oblastem 185 novih predlogov za začetek sodnih postopkov proti izvršilcem najrazličnejših zločinov v času nemške zasedbe Poljske.

Zahodnonemškim sodnim oblastem so bili v letu 1974 dani na vpogled številni dokazni materiali o nadaljnjih sto in več primerih, o katerih se raziskave še nadaljujejo. Te zahteve so utemeljene oziroma podprte z nad 5000 zapisniki o zaslišavanjih prič; nadalje je tu še okoli 1000 fotokopij in 3800 mikrofilmov najrazličnejših dokumentov.

Na osnovi poljskih zahtev, podprtih z neizpodbitnimi dokumenti in pričami, so v Zahodni Nemčiji že sodili nekaterim vojnim zločincem. Toda večina nacističnih zločincev, ki bi morali priti pred sodišče, ni „dosegljiva" — vendar ne zato, ker bi bili ti ljudje kje izven Nemčije, marveč zato, ker uživajo v svoji domovini, ki se rada ponaša kot demokratična država, takšno zaščito, da jim sodišče ne more do živega. Pogosto pa se tudi zahodnonemški sodni krogi ne potrudijo preveč, da bi bivši nacistični funkcionarji in vojni zločinci odgovarjali za svoje početje v času druge svetovne vojne.

Koroški Slovenci preveč potrpežljivo prenašajo diskriminacijo

Tedenska priloga mariborskega Večera „Sedem dni" je v zadnji številki objavila intervju svojega sodelavca Milana Goloba z znanim avstrijskim strokovnjakom za manjšinska vprašanja dr. Theodorjem Veiterjem. Pogovor se je v celoti nanašal na položaj in problematiko slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ter na vprašanje izvajanja odnosno neizvajanja člena 7 državne pogodbe in iz tega izvirajočih posledic. Zaradi aktualnosti in zanimivosti ponatiskujemo intervju tudi v našem listu, ne da bi se zaradi tega povsem strinjali z vsebino.

● Na vprašanje, kaj meni o eskalaciji obeh pomembnejših večinskih avstrijskih strank, zlasti še socialistične, do slovenskega manjšinskega problema, je dr. Veiter odgovoril:

„Eskalacija obeh velikih strank na Koroškem v zvezi s problemi slovenske manjšine temelji trenutno v prvi vrsti na volilno taktičnih preudarkih. Pri nemško-koroški večini se bo najbolje uveljavila tista stranka, ki je najbolj protislovensko usmerjena. Preprosti koroški državljan nikakor ni odklonilno nastrojen do drugače govorečega sodržavljana in v manjših krajih miroljubno sodelujejo pripadniki obeh jezikovnih skupin. Pač pa intelektualci zavestno zahtevajo šovinističen odnos. To velja tudi za slovenske intelektualce, vendar zanje v manjši meri zaradi tega, ker pač pri manjšini ni toliko intelektualcev, kot pri nemškokoroški večini. Ker pa so intelektualci tisti, ki želijo na volitvah za svojo stranko doseči čimvečji uspeh, in s tem tudi čimvečji uspeh zase, ščuvajo stranke kot take k protislovenskemu šovinizmu. Pri socialistični stranki pa igra odločilno vlogo tudi pripadnost večjega dela njenih starejših voditeljev k nekdanji NSDAP in njenim frakcijam. Saj na Koroškem ni sprejela v svoje vrste bivših nacionalnih socialistov ÖVP, pač pa jih je nasprotno odklonila, medtem ko jih je SPÖ sprejela z odprtimi rokami. In to se seveda še dandanes pozna."

● Na vprašanje, ali ima vtis, da bi lahko na Koroškem nacizem, denimo Burgerjeva nacionaldemokratska stranka, našel v bodoče še plodnejša tla, je dr. Veiter menil:

„Nacionalsocializem kot takšen bi utegnil biti tudi na Koroškem povsem preživet. Gotovo so le nekateri redki, ki so, ali ki so spet nacionalsocialisti v starem smislu. Tudi ne mislim, da bi lahko dr. Burgerjeva NDP dobila na Koroškem omembe vredno pristaštvo."

● Na vprašanje, ali soglaša z mnenjem koroških Slovencev, da je treba — če bodo odpovedale vse druge možnosti — internacionalizirati manjšinsko vprašanje, je dr. Veiter dejal:

„Verjetno je samo po sebi umevno, da bo moral biti problem koroških Slovencev internacionaliziran, če bo večina še naprej tako odklonilna kot doslej in jim ne bo hotela priznati niti v državni pogodbi iz leta 1955 zagotovljenih pravic." Dr. Veiter meni, da ni mogoče pričakovati pobude za internacionalizacijo slovenskega manjšinskega vprašanja s strani predstavnikov večinskega naroda. Takšna pobuda bi bila onemogočena tudi tedaj, ko bi prišla iz vrst pripadnikov večinskega naroda, takih, ki so posebej naklonjeni Slovencem. „Slovencem samim ne preostane nič drugega, kot pozvati mednarodne instance, oziroma da prepustijo ta poziv svojemu zaščitniku," pravi Veiter in pri tem opozarja, da je Avstrija konec koncev uporabila to pravico, ko je šlo za Južno Tirolsko in je s tem dosegla zaželeni cilj. „Ali je modro, če Slovenci to vprašanje internacionalizirajo, pa je drugo vprašanje."

Posledice internacionalizacije slovenskega manjšinskega problema bi morala Avstrija čutiti na gospodarsko-političnem področju, pravi dr. Veiter. „Dokler se Avstrija nima česa bati od takšne internacionalizacije, zlasti na gospodarskopolitičnem področju, verjetno tudi mednarodnih priporočil ne bo upoštevala in Slovenci bodo izpostavljeni verjetno še večjemu pritisku kot doslej. Kljub temu pa jim ne bo preostala druga izbira, ker če ne gredo po tej poti, bo njihov propad kot narodnostne skupnosti kvečjemu pospešen."

● Dr. Veiter meni, da bi se morali koroški Slovenci kar naprej posluževati vseh upravnih in ustavnopravnih garancij svojih pravic znotraj avstrijske države. Vedno znova bi morale prihajati pred ustavno sodišče njihove pritožbe. Koroški Slovenci bi morali pritožbe, da jim kratijo njihove pravice, nasloviti tudi na evropsko komisijo za človečanske pravice. „Doslej so se koroški Slovenci izogibali te poti, če ne upoštevam primera Isop. Niso prav ravnali. Samo manjšina, ki grobo rečeno dan za dnem vlaga ustavne pritožbe ali pritožbe evropskemu svetu v Strassbourgu ter tako opozarja nase s čisto pravnega stališča, ima možnosti, da bo kljub vsemu enkrat uveljavila svoje zahteve."

Glede svojega koncepta o uresničitvi pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem je dr. Veiter dejal:

„Moj koncept o uresničevanju pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem sem predstavil skupaj z gospodom prof. dr. Valentinom Inzkom in dr. Waldstein-Wartenbergom v študijski komisiji za vprašanje slovenske narodnostne skupine na Koroškem, v osnutku zakona, ki zadeva upravno uradni jezik in v moji knjigi Pravice narodnostnih in jezikovnih manjšin v Avstriji, Dunaj 1970; pravzaprav k temu nimam kaj dodati. Dvojezične napisne table pa se mi zdijo odločilnega pomena v prvi vrsti na kolodvorih, na poštah in uradih."

● Na vprašanje, ali misli, da so kakršnekoli možnosti, da bi sedanja avstrijska vlada lahko izpolnila zahteve 7. člena državne pogodbe, je dr. Veiter odgovoril:

„Ne verjamem, da avstrijska vlada, četudi se opira lahko le na absolutno večino ene same stranke, ne bi mogla izpolniti zahtev sedmega člena državne pogodbe. Vselej je mogoče v parlamentu uveljaviti tiste zakone v skladu z državno pogodbo, ki ne potrebujejo kot zvezni ustavni zakon dvetretjinske večine, zakone torej, ki jih je mogoče sprejeti z navadno večino. Sedaj v avstrijskem parlamentu ne bi bilo možno dobiti Slovencem naklonjen zakon."

Po mnenju dr. Veiterja je ugovor, češ takšni zakoni niso uresničljivi, ker bi prizadeti večinski narod na Koroškem s silo preprečil uveljavitev zakona, komajda prepričljiv, ker bi bilo treba za uveljavitev takšnega, pri večinskem narodu nepopularnega zakona pritegniti izvršilne organe iz drugih zveznih dežel ali vojaštvo. „Če z odporom proti zakonu, kot se je to zgodilo leta 1972, takšen zakon izničijo, so takšni ukrepi gotovo upravičeni. Ali je mogoče od zvezne vlade terjati, da stori takšne nepopularne ukrepe in da s tem prikliče morda šele resnični upor, bi bilo trebo zelo preudariti. Še zlasti, ker očitno koroški Slovenci sami več ali manj potrpežljivo prenašajo diskriminacijo in sami doslej niso storili skoraj nobene vrste upornega dejanja. Očitno so vendarle zelo zvesti zakonitosti in nastopajo proti diskriminaciji bolj z besedami."

● Na vprašanje, zakaj so se stvari na Koroškem razvile tako: ali je bila politika že v preteklosti takšna, da je omogočila tak razplet, kot smo mu priča je dr. Veiter menil:

„Da je prišlo na Koroškem do takšnega razvoja, kot ga moramo se-

(Dalje na 5. strani)

aula slovenica

Celovec
Paulitschg. 5—7

vabi na

razstavo kiparskih del
Aleksandra Kovača

ki bo odprta od 7. do 27. marca 1975 od ponedeljka do petka med 13. in 17. uro, ob sobotah pa med 9. in 13. uro.

Prisrčno vabljeni!

Manjšine v evropskem sodelovanju

Znani slovenski in jugoslovanski politični delavec dr. Joža Vilfan je pred nedavnim v intervjuju za koprsko televizijo govoril o pomenu in vlogi narodnih manjšin v evropskem sodelovanju.

Na vprašanje, zakaj pridobiva manjšinsko vprašanje težo v evropskem sodelovanju, je dr. Vilfan dejal:

Pojav vprašanja narodnih manjšin v današnji Evropi je posledica vsega današnjega razvoja. Ta razvoj po eni strani pomeni povezavo vedno večje celote, z druge strani pa pomeni uveljavljanje in s tem tudi določeno samostojnost sestavnih manjših delov teh celot in celo posameznikov. Med drugim lahko tudi deklaracijo o človekovih pravicah štejemo kot izraz te komponente vsega današnjega razvoja. In seveda uveljavljanje posameznika pomeni potem uveljavljanje posameznika kot celote, to se pravi, tudi kot pripadnika določene skupnosti, ki ima svoje zgodovinske, predvsem jezikovne in kulturne posebnosti, uveljavljanje posameznika kot pripadnika naroda. Pri tem je seveda značilno, da se državne skupnosti v današnjem svetu ne pokrivajo. V smislu demokratičnega razvoja pa je, da mi ne iščemo potem rešitev konfliktov, ki nastajajo zaradi tega nepokrivanja, niti v raznarodovanju narodnih manjšin, niti ne v menjanju državnih meja. Moramo iskati rešitev v tako organizirani Evropi, ker zdaj mislim predvsem na Evropo, ki bo dovoljevala skupno obstajanje obeh teh skupnosti, države in naroda. Za ustvarjanje takih pogojev je gotovo eden bistvenih pogojev priznanja nedotakljivosti državnih meja.

Na vprašanje, zakaj Jugoslavija posveča manjšinam še prav posebno pozornost, pa je dr. Vilfan odgovoril:

O Jugoslaviji se večkrat reče, da je svet v malem. Pri tem se misli navadno na to, da mora Jugoslavija v svojih okvirih, v svoji notranjosti reševati vprašanja, ki obstajajo v današnjem svetu med državami, in se navadno meri pri tem na probleme ekonomskega razvoja, na odnose med razvitimi ali manj razvitimi. Mislim, da se v določenem smislu lahko govori o Jugoslaviji kot o svetu v malem tudi kar zadeva problem „država-narod". Jugoslavija, naša federacija, ima 6 republik, od teh jih je 5 to, kar imenujemo „narodno državo" v tradicionalnem smislu: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Črna gora, Makedonija; Bosna in Hercegovina je država treh narodov ali morda dveh narodov in ene nacionalnosti — Srbov, Hrvatov in Muslimanov. Razen tega poleg Slovencev, Hrvatov, Srbov, Črnogorcev in Makedoncev živi pri nas še mnogo nacionalnosti, v večjem številu Madžari in Albanci, v manjšem številu še druge, med njimi tudi Italijani. Tako je za nas, Jugoslavijo, problem „narod-država" na dlani. Mi mislimo, da ta problem dobro rešujemo in nekaj pove že to, da mi ne govorimo o narodnih manjšinah, mi govorimo o nacionalnostih in pri tem imamo kot cilj — nalogo demokratizacije države, dokler bo država potrebna, dokler ne bomo države prerasli, vsaj države v današnjem smislu.

TONE SVETINA 269

UKANA

TRETJA KNJIGA

Vojko je premenjal šaržer, ko ga je iz bližine nekaj metrov pomeril četnik. Primož ga je zagledal prav ta hip. Ker je imel prav tako prazen mitraljez, mu je skočil na hrbet in ga lopnil s cevjo po glavi. Četnik se je zrušil prek skal. Toda očitno mu ni bilo še dovolj. Dvignil se je in že pripravljal puško. Vojku ni preostalo drugo, ko da se požene nanj s skale. Z nakovankami mu je skočil na prsi. Četnik ga je zgrabil za noge in povaljala sta se v grmovje. Davila sta drug drugega. Četnik je izvlekel nož in kdove kako bi se bilo končalo, če ne bi bil eden od borcev pognal bradaču rafal v hrbet...

Primož in Travnikarjev sta z mitraljezci, ki jih je vodil Zvone, legla za skale in užgala za bežečimi. Čeprav so očistili vrh, so se zgrinjale v boj nove kolone četnikov.

V tem napadu so imeli jurišači le dva mrtva, za seboj pa so vlekli sedem ranjenih.

Na hribu se je razplamtel požar. Tarzan je odredil nagel umik po grebenu. Zdaj je pokalo in gorelo tudi na drugih straneh Krasa. Borila sta se Dušanova brigada in Maslov jurišni bataljon. Četniki so preplavili ves Kras.

Umik je prehajal v beg. Vedeli so, da jih lahko reši samo naglica. Šli so skozi vas nad kotlino, med obalo in morjem. Tu so jih čakali zaskrbljeni vaščani. Čeprav so bili četniki bataljonu tik za petami, so vaščani vzeli vse ranjence in jih takoj poskrili po hišah. Na cesti med hišami so stala dekleta z vedri vode in korci. Vsak je samo naglo popil, kar mimogrede, ker so morali takoj zapustiti vas.

Bataljonski štab je po pokanju, kolonah na hribčkih in tuljenju rogov spoznal, da se nimajo kam več umakniti. Četniki so se razlivali po vseh vaseh kot lava iz ognjenika. Prodirali so iz Vipave in od morja — tu so bile vse sile dveh ali treh četniških divizij, ki so se umikale proti Soči in jim je bilo ukazano, spotoma očistiti Kras.

Tarzan ni imel drugega izhoda kot pusto, z grmovjem na gosto poraslo kotlino, ki se je vlekla od obrobnih naselij proti morju.

Bataljon se je zavlekel v sredo te doline in utrujen polegel. Obdajala ga je nepredirna goščava, polna trnja in ostrorobega skalovja. Svet je bil brez vode, razpokan, razbrazdan in turobno pust.

Domačini so vedeli povedati, da v tej divjini ne Nemci ne Italijani niso nikoli iskali partizanov.

Sonce se je divgnilo v zenit. Zrak je bil sparjen. Napetost je popustila. Mir je motilo samo kovinsko šklepetanje — fantje so polnili prazne šaržerje.

Upanje, da bodo ostali skriti, je kmalu splahnelo. Četniške izvidnice po robeh nad kotlino so opazile, kam so izginili. Od morske strani sem je pritiskala proti njim cela brigada. Slišali so jih, kako se med seboj kličejo, da bi v gostem grmovju obdržali zvezo.

Na drevo je zlezel izvidnik in poročal, da prodirajo četniki v polkrogu v štirih zaporednih strelskih vrstah. Izdajali so jih bajoneti, ki so se kakor stotine ogledalc grozeče svetlikali skozi nežno zelenje.

Za hrbtom partizanov so se izdali četniki z rogovi. Takoj ko so začutili njihovo nevarno bližino, so zažgali gozd v velikem polkrogu in čakali za ognjeno zaveso.

Tarzan je spravil bataljon v najbolj divje goščavje. Stisnili so se v ježa, tako na gosto, da so se dotikali z rameni. Preplavljal jih je strah pred neznanim. Kiselkasti vonj prepotenih teles se je mešal z dimom, ki ga je lahen vetrič razblinjal po kotlini. Glasovi so bili čedalje bližji, čedalje bolj grozeči in divji. Rogovi so se oglašali vse bolj pogosto.

Primož, Vojko in Travnikarjev so se tiščali skupaj. Bali so se smrti. Kot bi kričala džungla, žejna krvi, tako čudni in zategli so bili glasovi četnikov. Toliko teh bradačev so pobili ta dan kot še nikoli poprej...

„Če bom padel," je dejal Primož, „poskrbi za Ano, Vojko!"

„Ti pa pojdi k nam domov povedat, če bom padel jaz," je rekel Vojko. „Če pa bom ranjen ali če boš ranjen ti, naj se zgodi, kot sva se domenila!"

„Prav!" je rekel Primož.

Tarzanu je po zagorelem licu lil pot. Njegove sive oči so begotno švigale po borcih. Ni vedel, kaj naj ukrene. Zlezel je na drevo.

Bajoneti štirih obročev so se svetlikali z vseh strani, ogenj se jim je bližal...

Z vzpetine na zahodni strani je začel sovražnik streljati z minometalci. Eksplozije min so tolkle dvesto metrov od njih, kar na slepo. Kot tolkala mrtvaških bobnov so se vrstile eksplozije, strah in napetost sta naraščala...

Gozd je nanovo zagorel.

Tarzan, Boris in Veljko so staknili glave k naglemu posvetu. Niso imeli dosti izbire. Lahko je prebiti obroč, toda kam potem z bataljonom, ko so četniki po vseh vzpetinah?

Zato se štab odločil, naj se bataljon razkropi v skupinah po nekaj ljudi, takoj ko bodo prebili obroč. Vse te skupinice pa naj se prebijejo k morju, tja, od koder so prihajali četniki.

Slovenska mladina imela občni zbor

V ponedeljek 24. februarja je imela slovenska mladinska organizacija na Koroškem — Slovenska mladina — v celovškem slovenskem dijaškem domu SŠD svoj občni zbor, katerega se je udeležilo okrog 40 mladink in mladincev. Na občnem zboru je bila zastopana tudi Zveza slovenskih organizacij in Slovenska prosvetna zveza.

Redni občni zbor Slovenske mladine bi moral biti že pred dvema letoma. Vzrok tej zamudi je v tem, da je z odhodom vodstva Slovenske mladine na dunajsko univerzo, aktivnost slovenske mladine na Koroškem popolnoma ponehala. Zavedajoč se odgovornosti, je vodstvo končno le sklicalo občni zbor, na katerem sta predsednik Marijan Šturm in tajnik Valentin Sima poročala o uspehih in neuspehih mladinske organizacije. Samokritično sta priznala, da je bila mladinska dejavnost prvi dve leti uspešna, drugi dve leti, ko so odšli na Dunaj, pa je aktivnost popustila. Priznala sta, da je vodstvo mladine naredilo napako, ker ni funkcij predalo drugim mladincem na slovenski gimnaziji v Celovcu. Med aktivitetami slovenske mladine sta omenila — lutkovni oder, smučarske tečaje, študij zgodovine, sestanke itd. Oba predstavnika Slovenske mladine sta tudi obžalovala, da se je slovenska mladina borila za svoje pravice brez sodelovanja nemško govoreče mladine. Za v bodoče sta priporočala, da naj se dejavnost slovenske mladine osredotoči na slovensko gimnazijo. Po poročilih se je razvila ostra, vendar konstruktivna diskusija, v kateri je bilo med drugim poudarjeno, da je mladinsko dejavnost potrebno razvijati tudi na deželi, da je treba poživiti lutkovni oder, da je treba sodelovati pri Slovenski fizkulturni zvezi, razvijati aktivitete v dijaškem domu SŠD v Celovcu, sodelovati z nemško in seveda tudi z zamejsko mladino, pri tem so zlasti poudarili likovno kolonijo v Vuzenici. Kot edina pridobitev na gimnaziji in slovenske mladine sploh je glasilo socialističnih dijakov slovenske gimnazije v Celovcu „ZVON", ki naj bi pri vzgoji slovenske mladine igralo pomembno vlogo. Važen faktor slovenske mladine naj bi bil tudi študij socialno ekonomskih problemov.

Po diskusiji je občni zbor dal staremu odboru razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. V vodstvo novega odbora Slovenske mladine so bila izvoljena kar tri dekleta — Pintar Nežka za predsednico, Sitter Gabrijela za podpredsednico in Velik Silvija za tajnico. Po izvolitvi je novo izvoljena predsednica obljubila, da bo založila vse svoje sile v korist slovenske mladine na Koroškem in se zahvalila za izkazano zaupanje.

ZAHVALA

Naprošeni smo bili, da objavimo naslednjo zahvalo:

Mešani pevski zbor „ROŽ" iz Št. Jakoba v Rožu je pod vodstvom svojega nadvse požrtvovalnega dirigenta gospoda Lajka Milisavljeviča priredil našemu v Ljubljani živečemu rojaku Zdravku Švikaršiču ob njegovem 90. rojstnem dnevu podoknico in mu z mladostnim ognjem ubrano zapel nekaj koroških slovenskih narodnih pesmi, ki jih je slavljenec pred več kot 60 leti zapisal v Št. Jakobu v Rožu. Za počastitev, lepo petje, iskrene čestitke, veliki šopek rdečih nageljnov in lepo knjigo o Koroški s posvetilom, se slavljenec vsaki pevki in vsakemu pevcu posebej, zlasti pa gospodu dirigentu zbora iz dna srca zahvaljuje in želi, da bi mladi pevski zbor „Rož" še naprej z ljubeznijo in vnemo gojil prelepo koroško slovensko narodno pesem.

Na dunajskem mednarodnem velesejmu bo razstavljalo nad 30 dežel sveta

Živimo v času, ko je borba za trg vedno večja in trša. Pri tem seveda igrajo razni sejmi odločilno vlogo. Posebno važno vlogo v Avstriji na tem področju igra vsekakor dunajski mednarodni velesejem, ki uživa najširši ugled v domačem in mednarodnem gospodarskem življenju. O tem najbolj zgovorno priča dejstvo, da bo letos v času od 12. do 16. marca na sejemskem razstavišču zastopanih več kot 3000 podjetij iz 32 dežel sveta.

Posebnost letošnjega spomladanskega sejma na Dunaju, ki je že 102. po vrsti, je v tem, da se bo ves njegov potek koncentrirano odvijal na razstavišču Rotundengelände, ki ima okrog 350.000 m² razstavne površine. To je nov korak in premišljena odločitev, ki naj bi veljala tudi za prihodnja leta. Na tem razstavišču bodo imele vse gospodarske stroke — spomladi kot jeseni — možnost razstavljati svoje blago. V Sejemski palači, ki ima lepo centralno lego sredi Dunaja, bodo letos izvedli 17 strokovnih sejmov.

Na letošnjem spomladanskem sejmu, bo zavzemal dominantno mesto — sejem gradbeništva in sicer na vzhodni strani razstavišča in v jubilejni hali, kjer bodo razstavljali gradbeno orodje, stroje, gradbena vozila, gradbene dele in vse kar spada v to stroko. Drugo težišče — po velikosti razstavne površine pa na prvem mestu — pa bo zavzemal sejem pohištva, ki je največja razstava avstrijskega pohištva in bo svoje razstavne prostore imela v 11 halah. Tudi Kmetijska zbornica bo izvedla svojo posebno razstavo pod motom „Srečanje s kmetijstvom". Veliko zanimanje med obiskovalci vzbuja tudi skupinska razstava, ki jo prirejata inštituta za gospodarsko pospeševanje Dunaja in Koroške, na kateri bo zastopana posebna razstava s koroškimi podjetniki. Zanimivi bosta tudi strokovni razstavi — za motorna kolesa, navadna dvokolesa, mopede in pribor pod imenom „Dvokolo 75" ter razstava „Pohištvo 75", ki bosta 4 dni pred spomladanskim sejmom od 8. do 11. marca razstavljali samostojno, nato pa se vključili tudi na dunajskem velesejmu.

Strokovni publiki in potrošnikom bodo razstavljalci foto, kino in optičnih izdelkov nudili bogato izbiro oz. ponudbo. Ogromno število podjetij, ki razstavljajo na dunajskem mednarodnem sejmu, je najboljši garant, da pride vsak na svoj račun.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

ki bo v soboto 8. marca ob 19.30 uri pri Schwarzlu v Pliberku.

Sodelujejo:

Milka Hartmanova, Anita Hudl, Mirko Kumer, Janez Pernat, moški zbor „Edinost" in mešani zbor „Podjuna"

Prisrčno vabljeni *Odbor*

Dve novi katedri na celovški univerzi

Na celovški visoki šoli za izobraževalne znanosti, je s pričetkom novega letnega semestra bila ustanovljena druga stolica za zgodovino z univ. prof. dr. Helmutom Rumplerjem na čelu. Nova stolica za zgodovino se bo bavila z „novejšo in avstrijsko zgodovino". V jeseni pa bodo še ustanovili stolico za zemljepis. Obe na novo ustanovljeni katedri bosta zelo koristili učiteljskim pripravnikom zlasti zato, ker sta priljubljeni kombinacijski stroki za druge študijske smeri.

Z ustanovitvijo obeh novih stolic bo celovška visoka šola za izobraževalne znanosti mnogo pridobila na ugledu in postala še atraktivnejša.

Zveza slovenskih žena

V a b i l o n a

OBČNI ZBOR
ZVEZE SLOVENSKIH ŽENA

v soboto 8. marca 1975 ob 13.00 uri v dijaškem domu, Tarviser Straße 16, Celovec.

Na dnevnem redu bodo volitve novega odbora, poročila in slučajnosti. Ob tej priložnosti bomo proslavile tudi dan žena, ki ima v letošnjem mednarodnem letu žena še poseben pomen.

Vabimo vas, da se našemu povabilu zanesljivo odzovete

odbor

Slovensko prosvetno društvo „Danica" vabi na predvajanje slovenskega barvnega filma

CVETJE V JESENI

v nedeljo 9. marca 1975 ob 19.30 uri pri Voglu v Št. Primožu. Film bo predvajala Slovenska prosvetna zveza.

K številni udeležbi vabi

društveni odbor

Borovlje

V soboto smo spremili k zadnjemu počitku na boroveljsko pokopališče znanega puškarskega mojstra in občinskega odbornika mesta Borovlje Franca Wutteja.

V noči od torka na sredo minulega tedna je nepričakovano umrl, star komaj 52 let. Zapustil je ženo in dva otroka v globoki žalosti. Pokojnik je bil izredno priljubljen, zlasti kot komunalni politik, saj je več let kot občinski odbornik KPA zastopal interese delovnega ljudstva. Njegov oče je bil zaveden Slovenec in je zaradi tega moral v času nacistične strahovlade v koncentracijsko taborišče. Ogromna množica ljudi, ki je obrobljala odprti grob pokojnika, je bil prepričljiv dokaz, kako velik ugled je užival pri občanih, zlasti pa pri delovnem ljudstvu.

Franca Wutteja bomo ohranili v lepem spominu. Ženi in otrokoma izrekamo naše globoko sožalje.

Koroška odprava v Hindukuš

Enajst izkušenih koroških alpinistov bo v mesecu juniju izvedlo alpinistično odpravo na 7492 m visoki Nosaqu v Hindukušu — visokem pogorju v srednji Aziji (Afganistan). Čeprav je bil vrh Nosaqua že premagan, ga koroški alpinisti hočejo ponovno osvojiti in sicer preko 1,5 km dolgega vzhodno-zahodnega grebena. Pri tem prečenju bo treba premagati kar štiri vrhove nad 7000 m višine. Ta smer še ni bila izvedena in bi v primeru uspeha bila seveda prvenstvena.

Vodja koroške alpinistične odprave v Hindukuš je preizkušeni alpinist Eduard Tatheiser iz Št. Vida ob Glini. Stroški odprave bodo znašali okrog 450.000 šilingov. Odpravo bodo financirala razna podjetja, privatniki in razne druge ustanove, tako Avstrijsko planinsko društvo, delavska zbornica, ki je že darovala 20.000 šil., neka zavarovalnica, ki je prispevala 30.000 šil., deželni glavar Wagner itd. Seveda bodo tudi člani odprave morali prispevati svoj delež. Vodstvo odprave bo izvedlo akcijo, ki bo v tem, da bo ob plačilu 50 šil. poslalo vsakemu darovalcu razglednico s podpisi članov odprave. S tem prostovoljnim prispevkom ima vsak posameznik priložnost, da tudi on doprinese svoj delež k sofinanciranju odprave na Hindukuš.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

To povelje ni najbolje vplivalo na razpoloženje. Vedeli so, da se enota razbija samo v najhujšem položaju, kajti biti preplašen pred bojem pomeni, biti že na pol premagan. Zato so šli komisarji od borca do borca in pripravili vse za udar. Vedeli so, da se ljudje bojijo samo dotlej, ko useka prvi rafal.

Trenutki so bili čedalje daljši. Roke so bile potne in prsti na petelinu mokri, kaplje potu so zalivale oči in kri je razdraženo utripala v senceh. Na nebu je viselo krvavo sonce in pripekalo skozi štrene dima.

Med zelenjem so zagledali svetlikajoče se osti bajonetov. Tudi iz glasov prodirajočih je bilo čutiti strah. Vsi, ki so prvi, gredo v gotovo smrt. Samo zdrsnili bodo v zeleno tišino... Samo nekaj sekund jim bo dano, da jih bodo videli... Morda zato tako vpijejo, da bi jih prepodili in jih obesili na vrat drugim?

Vojko je začutil sovražnika pred sabo. V njem je zavrelo sovraštvo. Zdaj, ko jih je zagledal, ga je strah zapustil. V rokah je držal Bumbarjevo brzostrelko, svojo puško pa je imel obešeno na hrbtu.

Primož je čepel in držal šarca za nožice, pripravljen, da bo streljal stoje.

Spomnil se je Ane. Kdove kaj bo z njo, če bo on končal nasajen na četniške bajonete?

Končno so se le približali. Izdalo jih je majanje vejevja, zdaj tu zdaj tam, kot bi se skozi goščavo prerivale okorne, počasne živali. Celo uro je že trajalo to oklevajoče približevanje. Skozi jasnice med drevjem je bilo videti že obraze, kosmate in divje, vendar preplašene. Vsak partizan si je izbral svojega...

Primož je imel v mitraljezu boben zažigalnih nabojev. Komu bi jih namenil? Zdaj se je čas ustavil. Duh je zbiral vlise, ki jih bo razvozlal kdove kdaj, če jih sploh bo. Kri mu je divje plala po žilah. Smrt je prihajala smrti naproti...

Z negotovim korakom so zablodili četniki v goščavo; sedaj so bili oddaljeni le še deset metrov.

Nenadoma pa je eden izmed bradačev zastal in kriknil. Glas se mu je pretrgal v grlu, kot bi se udrl v led, kot bi zdrsnil v prepad. Dvignil je puško, vendar je ni prinesel do lica...

Primož je pritisnil in četnikovo telo je obviselo med vejami. Potegnil je s cevjo počez, kot s koso po travi.

Jež je zarohnel, kot bi eksplodirala zemlja. Drevje je hreščalo in se lomilo. Prva vrsta je padla kot drevje pod plazom kamenja, posekana.

Medtem ko so borci bliskovito premenjali prazne šaržerje, je Tarzan dvignil brzostrelko in zavpil:

„Jurišni bataljon naprej! Huraaa!"

„Huraaa! Huraaa! Tito! Stalin! Tito! Stalin! Huraaa!"

Kot plaz so se usuli med drevje in podirali pred seboj vse, kar se je premikalo. Takoj so prebili prvi dve strelski vrsti.

Nekje zadaj je zakričal četniški vojvoda:

„Udarni bataljon, napred Huraaa! Bij! Kolji! Bij! Kolji! Hvataj žive! Hvataj žive! Napred za kralja!"

Krili napadajoče četniške strelske vrste sta se zlomili. Nenadoma so se pomešali med seboj. V brezglavem vrtincu so morali dobro gledati, kdo streljа na koga. Četniške klešče so se razmaknile, nekateri so bežali nazaj, toda obročev še ni bilo konec. Pokalo je okrog in okrog, v soncu so se svelikali bajoneti.

Samo nekaj trenutkov je zadostovalo, da je bil Vojko sam. Premenjal je šaržer in že ni bilo nikogar pred njim. Malo naprej je v grmovju zagledal cev šarca. Skočil je nazaj in vpil:

„Primož, ne nori! Gremo!"

Pomislil je, da se dogaja z njim nekaj podobnega kot na Mohorju. Kdaj pa kdaj ga je navdala težnja po samouničenju. Stekel je k mitraljezu, ker je mislil, da ga Primož ne sliši.

„Primož..."

Ostrmel je — k njemu so se obrnile tri kosmate glave...

„Evo oficira! Hvataj živog!"

Zagnali so se za njim. Bežal je kot nor. Veje so ga bile v obraz, trnje ga je praskalo. „Konec," je pomislil. Rešila pa ga je vzpetina s škrapljo, kamor se je potuhnil.

Prišli so za njim kot sledni psi. Z rafalom je pokosil prvega — sesedel se je in zatulil samo deset metrov stran.

„Jebem mu boga Isusa!"

„Jovan, jel'te pogodio?! Ovamo mitraljez! Ovog uhvatimo živog! Da ga koljemo!"

Vojko je odpel od pasu dve nasekani bombi in ju položil poleg sebe. Bo res umrl tik pred ciljem, tu, na obali morja? Srce se mu je stiskalo od žalosti. Pomislil je na mamo. „Vrni se, sin," mu je dejala pri vratih ko sta se poslovila... Pa sedaj ni utegnil razmišljati.

V skalo nad njegovo glavo se je zažrl mitralješki rafal in ga zasul z odkruški kamenja. Toliko da ni oglušel.

„Predaj se!" so mu vpili.

Potuhnil se je in napel vsa čutila.

Potem je na paličico nataknil kapo in jo počasi dvignil. Zadrdral je rafal, kapo sta prebili dve krogli. To mu je vzelo vso voljo, da bi dvignil glavo, in že je pomislil, da bi se končal z bombo. Po nekaj rafalih je četnik menjal nabojni pas. Vojko je izkoristil trenutek in v strmem loku je zagnal med četnike dve bombi. Ko je zagrmelo, se je dvignil in se pognal v grmovje. Po vejevju so visela črева in krvave cunje in presunljivi kriki.

Slovensko planinsko društvo priredilo skioptično predavanje

Slovensko planinsko društvo Celovec je v petek 28. februarja priredilo v dijaškem domu SŠD v Celovcu skioptično predavanje, ki ga je imel znani jugoslovanski alpinist in himalajec dipl. ing. Peter Ščetinin iz Ljubljane. Tema izredno zanimivega in poučnega predavanja je bil uspešni vzpon jugoslovanske gorske odprave na 7902 m visoki Kangbačen v Himalaji.

Predavatelj Ščetinin je bil član jurišne naveze (Belak, Robas, Ščetinin), ki je 29. septembra lanskega leta dosegla vrh. Ker se je vreme nenadoma poslabšalo in je začelo snežiti, se je morala jurišna naveza in z njo vred tudi ostali člani odprave hitro vrniti v dolino. Po enem tednu čakanja na lepše vreme, sta še dve navezi in en šerpa premagali vrh, tako da se je na Kangbačen povzpelo skupno kar 10 gornikov. Prav v tem je bil poseben uspeh 5. jugoslovanske himalajske odprave, ki je s tem dosegla v zgodovini himalajskega gorništva do tedaj še nedosegljiv uspeh in rekord.

Stroški 5. jugoslovanske himalajske alpinistične odprave pod vodstvom Toneta Škarje so znašali okrog 1,4 milijona šilingov. Člani jugoslovanske alpinistične odprave so iz Ljubljane odpotovali 4. avgusta in se vrnili po treh mesecih, 9. novembra lanskega leta. Poleg Kangbačena so osvojili še dva deviška himalajska vrhova — 6500 m visoki JAHO Peak in 6850 m visoki Vedge Peak, kar dokazuje veliko borbeno moralo te odprave.

Zgodovina vzponov na Kangbačen je zelo burna. Kangbačen je zahodni sosed v več kot 10 km dolgem grebenu Kančengdzenge (8585 m), ki je tretji najvišji vrh Himalaje. Ta vrh so začeli naskakovati že leta 1929 in sicer Nemci, takoj po vojni pa so poskusili srečo še Švicarji, vendar zaman. Leta 1965 so se Jugoslovani osredotočili samo na Kangbačen in se mu približali na 7535 m višine. Zaradi slabega vremena so se morali umakniti v dolino. Leta 1969 so se Jugoslovani spet hoteli povzpeti na Kangbačen, vendar so jih v glavnem mestu Nepala, Katmanduju zavrnili, češ da je Kangbačen zaprt (bližnja kitajska meja). Leta 1973 so poskusili Japonci srečo, vendar so bili gladko odbiti. Čeprav so Nepalci obljubili, da imajo na Kangbačenu prvenstvo Jugoslovani, niso držali besede. Dovoljenje so dali Poljakom, ki so lansko leto 26. maja, 4 mesece pred Jugoslovani, osvojili Kangbačen in tako prvi prišli na vrh.

Letos bodo jugoslovanski alpinisti ponovno poskusili preko južne stene premagati Makalu, za leto 1979 pa je rezerviran celo najvišji vrh sveta Mon Everest.

Predavatelj Ščetinin nas je znal živo povesti v svet, kjer je mesto samo za srčne in izkušene ljudi. Čudoviti barvni posnetki so bili harmonična povezava s predavanjem, ki je imelo globok odmev pri publiki. Le-ta je na koncu predavanja z navdušenim aplavzom nagradila odlično izvajanje predavatelja. Navdušeni in polni novih vtisov smo se zadovoljni vrnili na domove z željo, da bi bili še večkrat deležni takšnih užitkov.

Cestni predor pod Kačjakom služi svojemu namenu

Tik pred božičnimi prazniki so dali v promet cestni predor skozi Kačjak (Katschbergtunnel), ki povezuje Koroško s Solnograško. Ta cestni odsek med solnograškim St. Michaelom in koroškim Rennwegom je dolg 8 kilometrov. Od tega odpade na predor 5.4 km, ostanek pa na dovoz k in odvoz iz predora. Pozimi je stari cestni prelaz preko Kačjaka strah in trepet številnih avtomobilistov. Povzpeti se je treba ob povprečni naklonini 10.2 % na 1641 m visoki prelaz, ki je zlasti pozimi pravo zlo za avtomobiliste. Zgodilo se je že, da je bil prelaz zaradi snežnih razmer po več dni neprevozen. Sedaj te nevarnosti na novi cesti ni več, ker je med obema vhodoma predora komaj 82 m višinske razlike in ima tako cesta komaj 1.5 % vzpetine. Najvišja točka, ki jo morajo sedaj premagati avtomobilisti znaša komaj 1194 metrov (za 450 manj kot preko Kačjaka), kar je seveda ogromna olajšava in pridobitev. Trenutno je zgrajena samo ena cev predora z dvema cestnima pasovoma po 3.75 m širine. Novi predor je zgrajen po najnovejših izkušnjah in nudi avtomobilistom največji komfort in vsestransko varnost.

Če primerjamo nam vsem znani ljubeljski predor, ki ni niti tako star, s tem pod Kačjakom, potem vidimo, kako ogromna razlika je med njima. Ljubeljski predor na primer nima ventilacijske naprave, zato se je že večkrat primerilo, zlasti ob praznikih, ko se vozijo velike kolone avtomobilov skozi predor, da je prišlo do zastrupitve potnikov, ker se je v predoru nabralo preveč strupenega ogljikovega monoksida. Kaj takšnega se v novih sodobnih predorih ne more zgoditi. V predoru pod Kačjakom imajo to tako urejeno, da se ob nasičenosti zraka z ogljikovim monoksidom avtomatično vključijo posebni ventilatorji, ki vsrkavajo strupeni plin in dovajajo sveži zrak. V predoru je tudi nameščena naprava, ki pravočasno javi nastanek požara. V slučaju požara se lahko takoj ukrepa, ker je vsakih 106 m vgrajena naprava za gašenje. Vsakih 212 m imajo avtomobilisti preko posebnih naprav, ki so vgrajene, možnost, da ob nevarnih situacijah zahtevajo pomoč — zdravnika, policijo, gasilce in mehanike za popravilo vozil. Teh naprav se seveda lahko poslužujejo tudi tujci, ker so odgovarjajoči gumbi označeni v obliki simbolov. Kot nadaljnji prispevek v korist varnosti so tudi vgrajene televizijske kamere, ki nadzorujejo dogajanje v predoru. Opisani odsek med St. Michaelom in Rennwegom je le majhen del tako imenovane turske hitre ceste, ki se bo vila od nemške državne meje pri Salzburgu pa do Beljaka. Nekaj odsekov je že dograjenih, največji del je še v gradnji, nekaj pa je še v načrtovanju. Skupna dolžina te hitre ceste, ki z dvema velikima predoroma — 6.4 km dolgim turskim predorom in predorom pod Kačjakom — premaga dve visoki gorstvi, znaša okrog 184 kilometrov. Trenutno je dograjenih oziroma prevoznih pičlih 50 km, dokončno dograjena pa bo do leta 1982.

Nova cesta skozi predor pod Kačjakom je danes najugodnejša cestna zveza med Koroško in Solnograško. Ko pa bo dograjena celotna hitra cesta preko Alp, bo le-ta predstavljala najkrajšo cestno povezavo med srednjo in jugovzhodno Evropo ter bližnjim vzhodom. Tudi drugače bo nova cesta prava atrakcija, ne samo na področju gradnje cest, marveč tudi pokrajinsko, saj bo vodila preko slikovitih alpskih krajev polnih lepot in zanimivosti.

Spoštovani tovariš Polanšek!

V ponedeljek 3. marca 1975 so na ljubljanski televiziji v oddaji „Kulturne diagonale" pokazali tudi intervju z vami. Med drugim ste dobesedno izjavili: „Na Koroškem so prenapetneži in ultranacionalisti na obeh straneh". To pomeni z drugimi besedami, na strani nemško govorečih deželanov, kot tudi na strani slovenske narodne skupnosti so taki ultranacionalisti. Vašo izjavo ste utemeljili s tem, da ste za nemško stran imenovali (navedli) kot primer koroški Heimatdienst.

Ob tej priliki vas javno vprašam, na koga ste še mislili s tem, ko ste rekli na obeh straneh. Mogoče Kladivarje, Mladjevce, Zvezo slovenskih organizacij, Kelovce, Narodni svet koroških Slovencev, tiste, ki so delali volilno propagando za KEL, slovenske občinske odbornike, slovenske učitelje ali profesorje, slovenske tovariše znotraj MLS, mogoče tiste, ki pišejo na nemške krajevne table slovenska krajevna imena, solidarnostni komite, slovenske planince, slovensko lovsko društvo, slovenske sportnike, mogoče kulturnike, pisatelje, ali kaj še vem koga.

Ne pišem ta članek zato, da bi dokazoval, da na Koroškem ni n o b e n e g a slovenskega nacionalista. Vendar mislim, da slovenska matična javnost, ki je pred nedavnim videla na ljubljanski televiziji dokumentarni film „Bog nas varuj rdečih poplav in revolucij" in v njem delček nemškega nacionalizma, vaše izjave ni mogla razumeti. Verjetno so me nekateri kolegi prav zato spraševali, koga je mislil tovariš Polanšek s slovenskimi ultranacionalisti.

Torej koga boste postavili Heimatdienstu nasproti, da mu bo enakovreden nasprotnik? pa še nekaj — kaj je ultranacionalizem?

V tem političnem trenutku, ko se borimo za naše v avstrijski državni pogodbi zapisane pravice, čakamo na vaš odgovor.

Pa brez zamere.

Feliks Wieser

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na igro

BEGUNKA

v nedeljo 9. marca 1975 ob 19.30 uri v farni dvorani v Št. Ilju ob Dravi.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

Ljubljanska televizija

Jugoslovanska televizija bo v nedeljo 9. marca ob 15.30 uri ponovila dokumentarni televizijski film „Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave", ki razčlenjuje in raziskuje psihološko in politično situacijo na Koroškem danes in želi opozoriti slovensko javnost na odprtost problema. Redakcija: Saša Vuga in Vladimir Frantar; režija: Božo Šprajc.

Koroški Slovenci preveč potrpežljivo prenašajo diskriminacijo

(Nadaljevanje s 3. strani)

daj obžalovati, je ne nazadnje vzrok v tem, da avstrijske zvezne vlade iz obdobja sprejetja državne pogodbe niso mislile na to, da bi izpolnile 7. člen, enako kot takratna koroška deželna vlada in takratni koroški deželni glavar niso mislili, da bi izpolnili 7. člen državne pogodbe, ampak so menili, da bodo Slovenci v nekaj letih povsem izumrli, ne da bi bilo treba za to še kaj posebej storiti. Za takšno mnenje je bilo nemara kaj dobrih razlogov, vsekakor pa je bilo takšno mnenje zmotno. Če bi v letu 1955 postavili dvojezične napise in če bi dovolili slovenski jezik pred sodišči na celotnem jezikovno mešanem območju (koroški zakon o sodnem jeziku ne pomeni izpolnitve državne pogodbe) in če bi ustregli tudi zahtevi po uradnem jeziku, tedaj noben nemški Korošec ne bi proti vsemu temu ničesar ukrenil. Že zdavnaj bi se navadili na te stvari in razmere bi bile bržkone dokaj mirne, kot na primer v Švici ali na Finskem. Dandanes tako drastične zaostritve položaja je v prvi vrsti zgodovinsko kriva vrsta zveznih vlad iz obdobja državne pogodbe in koroški deželni glavar oziroma koroška deželna vlada iz istega obdobja. V opravičilo pa lahko povemo, da je manjkalo tudi modrega predvidevanja, ki ga od nikogar v resnici ne moremo zahtevati."

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

Samo nekaj puškinih strelov je siknilo za njim in že je bil spet sam.

Boj se je razdrobil po vsej dolini. Zdaj so se tolkli posamezni deli z razbitimi skupinicami bataljona. Vojko je tekel v smer, kjer je večkrat zaslišal rezke kratke rafale Primoževega MG 42. Ves upehan je preskočil grmado kamenja in se znašel pred orjaškim četnikom.

Zdel se mu je visok kot drevo, imel je dolge lase, segajoče do ramen, in črno, košato brado. Vojko ga je premeril od apank do obraza. Onemel je, dih mu je zastal. V četnikovih sovjih očeh se je poigravalo sonce z odtenki rumene in modre barve. Oba sta okamnela. Stala sta si naproti le tri metre odaljena, Vojko z brzostrelko, namerjeno naravnost v četnika, četnik pa z bombo, ki ji je bil pravkar potegnil z zobmi zatič.

Nekaj hipov sta se samo gledala. Vojko je držal prst na petelinu, pa ni mogel pritisniti in ne skočiti naprej ne nazaj, nikamor. Oni pa je držal v roki bombo, pa je ni mogel vreči.

Potem pa je za Vojkovim hrbtom usekala eksplozija in soparno ozračje je preparal oster krik. Ta krik je Vojka zdramil iz omrtvelosti.

Pritisnil je in držal je prst na petelinu, dokler ni brzostrelka izbruhala vseh dvajset krogel. Videl je, kako so četniku iz vratu in belega obraza brizgnili curki krvi. Curek s čela mu je zalil oči, da so žarele vanj kot dva ugašajoča oglja, ko ju poliješ z vodo. Sam ni vedel, koliko časa je stal in krvavo strmel vanj. Potem se je zrušil kot podsekano drevo. Pest se mu je odprla in bomba je eksplodirala. Vojko se je vrgel na tla. Začutil je udarec v bok in čez hrbet, kot bi ga kdo udaril z bičem.

Potem se je omamljen dvignil. V kamniti razpoki je ležal četnik vznak. V smrtnem krču se je prevrgel. K nebu se je dvigala okončina roke, ki mu jo je odtrgala bomba. Črno meso, kri in odgriznjena bela kost...

Vonj gozda je počrnel od gnusobe. Vojko je preskočil truplo in se izgubil med drevesi. Prostor se je sedaj naježil kot stotero pasti. Bil je sam. Pokanje se je oddaljevalo proti morju in proti hribom na vzhodu. Mukoma se je ogibal krajev, kjer so se majali vrhovi grmov, in bežal skozi štrene dima.

Tam, kjer je bil spopad, je gozd gorel. Čezenj je privihrala jata drobnih, splašenih ptic. „Živeti!" je pomislil. Šel je za odmevom boja, izogibajoč se posamičnih pokov. „Dobro, da se ločimo vsaj po streljanju!" si je dejal.

Zvone, Primož in Travnikarjev so bili konica, ki je prebila zadnji obroč. V spopadu s skupino četnikov je Primož opazil, da je kurir zaostal. Bila sta blizu skupaj doma, zaskrbelo ga je zanj. Mislil je, da je ranjen. Stopil je nekaj korakov nazaj in zagledal ga je na jasi. Majhen in droben se je bil razkoračil v dolgem esesovskem plašču in pritiskal na petelina. Tedaj se je pognal proti njemu kot gora velik četnik z nasajenim bajonetom. Zabodel ga je v prsi in ga dvignil od tal do svoje glave, potem pa ga je treščil ob tla...

Primožu se je zameglilo. Preden je četnik še enkrat pribil fanta z bajonetom v zemljo, ga je podrl z rafalom. Pritekli so še trije in začeli mrcvariti kurirja z bajoneti. Primož je še enkrat pritisnil, toda mitraljez je bil prazen. Zapodil se je naprej. Komandirja Zvoneta in njegovo skupino je izgubil izpred oči.

Toliko da ni treščil med četnike. Odskočil je in bežal stran. Nenadoma je zagledal, kako so na mitraljezca, zadnjega v koloni njegove skupine, planili štirje četniki in ga podrli. Toda kaj, ko ni imel nabojev... Pognali so se tudi že za njim, da je moral bežati. Na srečo je kmalu došel skupino kjer je bil njegov pomočnik z municijo, Zdaj so prodirali skupaj.

Čez pol ure jih je dohitel tudi Vojko. Vseh skupaj je bilo sedaj deset. Umikali so se proti morju. Tik za nemško motorizirano kolono so prečkali cesto. Pokanje se je zdaj oddaljevalo in ponehavalo. Bili so na območju nemškega obalnega topništva. Upali so, da so varni pred četniki.

V skalni kotanji so našli nekaj deževnice. Imela je okus po kačah, pa so jo vseeno pili. Bilo je za vsakega nekaj požirkov.

Domačin jih je privlekel do hriba nad svojo rojstno vasico. Spet so zagledali morje. Kovinsko se je lesketalo v zatonu sonca. S pogansko pobožnostjo so gledali, kako tone krvavo rdeča obla v temnečo modrino. Med drevje so padle sence.

Polegli so za kamnito ograjo, do smrti utrujeni. Domačin se je že odplazil v vas po hrano in vodo. Njihovo upanje so raztrgali streli in kriki, ki jim je sledilo divje vpitje: „Hvataj živog!"

Zaslišali so hrstenje po gozdu. Da bi četnikom vzeli veselje do zasledovanja, so srdito užgali po prvih postavah med drevjem in se takoj izmaknili boju.

Vojko je svetoval, da bi se prebili čez dolino, tja, kjer se je bil boj začel. Četniške položaje so zaznamovali ognji in glasovi rogov in trobent, ki so vabili na zbor za večerjo. Po cestah so ropotali vozovi in avtomobili, ki so odvažali mrtve in ranjene.

Po dveh urah tavanja po gozdu so se ustavili na stezi, ki je držala v globel, prepreženo z redkim dimom. Skrili so se nekaj metrov pod stezo v gosto grmovje. Vsi razen stražarja sa zaspali.

Prvi je bedel Vojko. Iz premišljevanja ga je zdramilo

V živalskem vrtu

Aleš je danes dobre volje. Nedelja je. Mamica mu je obljubila, da bo šel lahko po kosilu s stricem Janezom v živalski vrt.

„Ne morem več," hiti Aleš in vstaja od mize. „Sit sem."

„Vse moraš pojesti, da boš velik in močan!" mu prigovarja stric „Imava še čas."

„Mamica, vidiš, krožnik je prazen," se mudi Alešu, ki je že pri vratih.

„Kako si neučakan. Kosila je res konec. Jaz bom pomila posodo, žlice, vilice in nože. Kdo pa bo očistil tvoje zobe?"

Aleš ve, da mamica ne bo popustila. Stric mu pokima, saj bo počakal. Zobna ščetka in zobna pasta sta takoj pri roki. Zobje so čisti, usta sveža. Zdaj pa na pot!

Najprej je stekel Aleš k levovi kletki. Ponosni kralj živali je počasi in temeljito delal. S prednjima šapama je držal velik kos mesa logaj mesa. Njegovi zobje so močni."

Aleš se je še bolj približal kletki, da bi si žival natančneje ogledal, toda lev je zarenčal, široko razprl čeljusti in pokazal ostre, velike in nevarne zobe.

„Pustiva ga zdaj, pri jedi ima rad mir! Vsako delo zahteva svoj čas, da ga lahko temeljito opravimo. Tudi s hrano je tako. Biti mora dobro razkosana, zdrobljena, zgrizena, da lahko koristi našemu telesu," je modroval stric Janez.

in ga z ostrimi zobmi trgal kos za kosom.

„Le poglej ga, Aleš, kako je zatopljen v svoje kosilo! Počasi trga, grize in žveči za-

Aleš pa je bil že na drugi strani ob ograji. Tu se je pasla srna. Odgriznila je šop zelene trave, dvignila glavo, mirno in tiho žvečila in zdaj pa zdaj pogledala radovednega Aleša.

„V živalskem vrtu ima vsak svojo hrano, ali ne, stric? Lev si je naročil meso, srna pa uživa ob travi," je ugotovil Aleš.

„Zato pa ima tudi vsak svoj jedilni pribor," je nadaljeval stric.

„Ti se šališ. Kako to misliš?"

„Seveda nimajo vilic in noža. Zato pa imajo zobe. Le poglej natančneje! Imata lev in srna enake zobe? Po obliki in velikosti mislim."

„Ne, to pa ne," brž ugotovi Aleš. „Lev ima posebno močne podočnike, ki so daljši od drugih zob. Videl sem, kako je z njimi trgal meso. Gorje sovražniku, če se taki zobje zasade v njegovo telo. Tudi sosedov Sultan ima hude zobe."

„Dobro opazuješ. Kaj pa srna?"

„Njeni široki sprednji zobje morajo imeti ostre robove. Poglej stric, če se robovi zgornjih in spodnjih sprednjih zob ob ugrizu stisnejo in zdrsnejo drug ob drugem, odrežejo šop trave kot ostre škarje."

„Res je, kot male sekirice so ti njeni sekalci."

„Tudi zajček ima velike, lopataste sekalce. Hrusta repo in korenje."

„Da, da, Aleš. Oglej si slona! Vidiš, kakšne velike okle ima? V divjini lahko z njimi prebode sovražnika. Če je udomačen, pa mu pomagajo pri prenašanju hlodov in drugih bremen. Orodje in orožje so njegovi zobje."

„Stric, je tista kača strupena?"

„Pa še kako. Zato je varno zaprta. Le poglej njena dva dolga zoba! Votla sta in kot igla ostra. Skozi njiju se izcedi smrtonosni strup."

Mračilo se je. Treba je bilo iti domov.

„Škoda," je bilo Alešu žal „Nista še obiskala vseh živali."

„Pa še drugič. Danes si spoznal, da nimajo vse živali enakih zob."

„Vsaka žival ima svoj jedilni pribor, po svoje oblikovane zobe, kajne stric Janez?"

„Dobro si me poslušal. Zobje so torej orodje, s katerim si pomagajo živali pri pridobivanju in pripravljanju hrane."

Po sprehodu v živalskem vrtu si je Aleš poiskal v shrambi jabolko.

„Si lačen, da tako hrustaš?" se je čudila mamica.

„Preizkušam zobe, če so moji sekalci tudi tako ostri, kot jih imata srna in zajček. Za jabolko tudi jaz ne potrebujem vilic in noža. Saj imam zobe."

Neža Maurer:

Mojster Jug

Mojster Jug prišel je z juga,
godbo s sabo pripeljal,
hitro s soncem se pobratil,
vso noč v gori vasoval.

Zdaj je jutro, toplo jutro,
v gori pa še ples šumi —
zibljejo se resni bori,
bela breza vsa drhti.

Ptiči z lahkimi oblaki
v divjem kolu se vrte.
Čez gorice k zbrani družbi
mlado sonce v goste gre.

Trije bratje — ena skrivnost

Nekoč so trije bratje ukradli kozo. Odšli so v mesto, prodali kozo, si razdelili denar in se zmenili, da bodo o zadevi molčali ko grob.

Ko so se vračali domov, so spotoma srečali gručo ljudi, ki se je vračala z dela.

Prvi brat je rekel ljudem:

— Napil se bom zaradi tistega, kar sem napravil!

Drugi brat se je zjezil in rekel:

— Obljubo si dal, zdaj pa si prvi zblebetal!

Tretji pa je jezno zakričal:

— On ni kriv, pač pa ti, ki si rekel, da boš zapil denar od ukradene koze!

(Afriška pripovedka)

Pevec Piki

Piki je imel na svoji pernati obleki najlepše barve, ki jih ima lahko papiga, po svojih prednikih doma iz daljne Avstralije. Prevladovala je modra barva. Iz svetle, nežne barve pomladnega neba se je prelivala v temnejšo, zamolklo barvo nebesnega obzorja pred julijsko nevihto.

Piki ni znal govoriti, sploh se mu ni zdelo vredno posnemati ljudi, ki so dan za dnem čebljali v njegovo kletko. Vztrajal je pri svoji govorici in svojem petju. Zdaj je pel in govoril tiho in nežno, kot da bi vabil na obisk vse bližnje in daljne papige svojega rodu, zdaj je vreščal kot sraka in je bil najbrž jezen, ker se ni nihče odzval njegovemu povabilu.

Ko je Piki vreščal najbolj glasno, je prihajala k njemu deklica z lepimi rjavimi očmi in mu zapela pesem, ki jo je spesnila sama:

Kadar Piki poje,
vse pred njim beži,
poje naj le tisti,
ki peti se uči.

Piki deklice sicer ni dobro razumel, vendar je bil užaljen. Pel je vendar na vse grlo, tako glasno, da je preglasil vse ptice, ki so žvrgolele na drevesu pod oknom, a deklica ga ni pohvalila. Smejala se mu je in ga dražila s pesmijo, o kateri je menil, da je bila čisto zanič. O, če bi imel v kletki polno papig svojega rodu in bi vse te ptice zapele z njim, potem bi deklica videla, kaj se pravi peti. A Piki je bil v kletki sam. Le ko je bil čisto majhen, je imel mater, očeta, brate in sestrice. Vsi so živeli v veliki kletki, se spreletavali v njej od vrha do tal, zibali so se na krogih in se igrali z zvončki. Nato so ga ločili od družine, dali so mu svojo hišico in v tej hišici je bil zmeraj sam.

Pikijevo srce je zahrepenelo po drugih papigah. Napadel je vrata svoje kletke. Z njimi se je boril ves teden — po dobrem tednu jih je odprl. Zmagoslavno je obsedel na strehi kletke in vreščal svojo papagajsko himno. Nato se je razgledal okrog sebe in videl odprto okno. Za oknom je bilo drevo, nato še več dreves, hiše, vrtovi in ljudje, ki so hodili po cesti. Nekaj časa se ni mogel odločiti, ali naj poleti, ali naj ostane. Tisti svet z drevesi, hišami in ljudmi mu je bil tuj in nikjer ni videl nobene posode z vodo in hrano.

Nazadnje se je Piki vendarle odločil. Odletel je skozi okno, obsedel na drevesu, letal z veje na vejo in iskal druge papige. Klical jih je, a nobena se ni oglasila. Nikdar prej ni pomislil, da je svet zunaj njegove kletke tako velik. In v tem velikem svetu ni bilo nobene papige, čeprav je obletel vse mesto. Hranil se je pri kokoših v predmestju in moral biti zelo previden, da se je o pravem času izmaknil njihovim kljunom.

Piki se ni vrnil domov. Najbrž še vedno leta po mestu in išče. Če ga boste videli, mu povejte, da naše mesto ni njegova sončna dežela. Papige pri nas lahko živijo samo v kletkah in hišah. Ubogi Piki, le kam se bo zatekel, ko ga bodo preganjale ptice roparice in potem, ko bo zima? Če bo potrkal pri vas, odprite mu okno in ga povabite v hišo. Piki je tako pameten papagaj. In tistemu, ki bo imel Pikija rad, se bo njegovo petje zdelo najlepše ptičje petje na svetu.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

trkljanje kamenja po stezi. Prebudil je Travnikarjevega in Primoža. Kmalu so bili vsi budni in pripravljeni.

Iz teme se je izvila kolona opankarjev in dolgolasih bradačev. Bilo jih je okoli štirideset. Posedli so po stezi tik nad njimi. Poslušali so njihov pogovor in stiskali v rokah orožje. Nekdo je povprašal poročnika, kam pojdejo naslednji dan. Odgovor se je glasil, da bodo še tu, kasneje pa se bodo umaknili čez Sočo. Drugi dan se je pritoževal, da se jim ne ljubi več preiskovati grmovja, ker je njihova četa tod v enem dnevu izgubila več ljudi kot prej v pol leta. Nekdo je spraševal, kdaj bodo srečali kralja. Siti so bili obljub. Eden je klel in pošiljal k hudiču i Nemce i partizane.

Tako so z raznimi vprašanji silili v častnika, ki so se mu skozi veje svetile epolete. Prižgal si je cigareto in vžigalica je osvetlila njegov bledi, ozki obraz. „Tudi meni je vsega dovolj, ne samo vam," je rekel. „Nemci so nas poslali v ta boj. Zlagali so se nam, da na Krasu ni bojnih enot, da so tu le terenci in saboterji ... Ne znate se več boriti, kakor ste se borili v Srbiji in Bosni, tam, kjer smo požigali cele vasi!"

„E, kako bi se borili, poročnik, proti takim! Vsak ima brzostrelko ali mitraljez! Kaj takšnega nismo srečali v vsej vojni!"

„Dobro, fantje, jutri jih bomo še gonili! Pustimo jih, naj gredo v božjo mater, mi moramo priti zdravi čez Sočo!"

„Poročnik! Povejte nam, ali bo prišel kralj?"

„Pustite me," je ugovarjal oficir. „Kaj vem, ali bo prišel ali ne! Dovolj je, da pridemo v angleško ujetništvo. Glave nam bodo ostale na ramenih. Če pa pridemo v partizanske roke, bomo izgubili vse ..."

Okoli oficirja se je nabrala velika gruča. Kadili so in drezali vanj z vprašanji. Primož je čutil mravljince v nogah in rokah. Cev je imel namerjeno vanje. Težko je vzdržal. Četniki so odhajali na rob steze in scali mednje. Nedaleč so skozi vejevje zagledali dve beli zadnjici in zaduhali smrad.

Potem jih je poročnik vzdignil in izginili so v noč.

Partizani so se odpravili po dolini, ki je dišala po smodu. Naleteli so na nekaj okrvavljenih trupel, ki jih četniki niso mogli pobrati. Tobakara jim je preobrnil žepe. Dobil je nekaj municije in nekaj cigaret.

Proti jutru so prišli v vas, kjer so se večkrat ustavljali. Na trkanje jim ni nihče odprl. To se je Vojku zdelo sumljivo. Poslal je Tobakaro in še enega, da bi pogledala v vasi, če je ondi kaj vojske. Vrnila sta se in povedala, da ni nikogar. Vojko jima ni verjel. Šla sta tja s Travnikarjevim. Previdno sta se plazila od hiše do hiše.

Ustavil ju je stražar. Oglasila sta se mu kot četnika in izvedela, da sta prišla pred štab četniške brigade. Travnikarjev je spustil rafal, Vojko pa je zabrisal bombo. Tedaj je zaropotalo okoli vasi. Med žvižganjem krogel so zapustili vas in bežali nazaj v globel, od koder so prišli.

Naslednji dan so se vrnili tja, kjer se je bil spopad začel. V gostem grmovju so se pokrili z vejami in mahovjem. Dan je mineval počasi kot slabe sanje. Slišali so jutranji zbor, rogove, trobente, šuštenje nog, vpitje patrulj. Nekajkrat so šli četniki prav blizu mimo njih. Goščavo so česali v kolonah in ne več v strelskih vrstah.

Proti večeru so glasovi trobent naznanili zbor. Globel pa se je umirila. Travnikarjev je splezal na drevo. Videl je dolge kolone z vozovi, konji in kravami, ki so se pomikale po cestah proti Gorici

Zvečer so odšli na zborno mesto. Tam je bil že Tarzan s svojimi in počasi so se zbirali tudi drugi. Medtem so si pripovedovali, kako je bilo.

Komandir Zvone je bil privlekel dva ranjena v neko vas. Komaj so jih ljudje vzeli, že so dekleta naznanila Nemce. Zvone je splezal s spremljevalcem v gosto vaško lipo. In prav pod njo so posedli Nemci, odprli konserve in jedli. V nosu ju je ščegetal slasten vonj hrane. Vsa zdelana in lačna — v zadnjih dveh dneh nista zaužila skoraj nič — sta od tega vonja medlela in se komaj držala v vejah. Na srečo so kmalu odšli. Toda komaj sta zlezla z drevesa, so dekleta spet najavile četnike, in hajdi nazaj na lipo ... Dobro, da so šli samo skozi vas ...

Intendant Matijas je ostal predmet zbadljivk. Obdolžili so ga, da je „zahajkal" bataljonsko harmoniko. Najprej je dobil harmonikar Oskar rafal skozi nogo. Nato se je harmonika preselila na hrbet kuharja Ruskija. Ni tekel dolgo z njo, ko mu je četnik prestrelil koleno. Zadnji jo je imel Matijas.

Četniki so ga lovili po grmovju.

„Stran sem jo vrgel," se je opravičeval. „Toda kdaj? Ko je bila že prestreljena. Ali nisem jaz več vreden kot harmonika? Moja glava odtehta sto harmonik ..."

Naslednji dan so jurišači še enkrat preiskali bojišče. Našli so dva ranjena, ki sta bila skoraj že brez moči. Zavlekla sta se bila v kraške škraplje in se pokrila z vejami. Našli so tudi Zvonetovega kurirja, skoraj golega. Njegova srajca je bila prepojena s krvjo, prsi stokrat prebodene z bajonetom. Četniki so mu vrezali na čelo peterokrako zvezdo ...

Drugih ranjencev niso našli. Kdove kam so jih odvlekli četniki ...

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

6. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

R. Vouk:

Preureditev razmestitve ljudskih in glavnih šol

(2. nadaljevanje in konec)

Kako neugodna je za apaške šolarje nova ureditev, kaže veljavni vozni red. Poštni omnibus, s katerim se otroci vozijo v Šmarjeto, odpelje iz Apač ob 6,40 uri in je ob 6,58 uri v Šmarjeti. Otroci morajo tako vsak dan čakati celo uro na začetek pouka. Pri tem je treba upoštevati še pot do omnibusne postaje, tako da morajo učenci vsak dan vstati že pred 6. uro zjutraj. Taka je „prednost" nove ureditve! Takih in podobnih primerov pa je še dosti. Isto velja za povratek iz šole, predvsem pa za glavnošolce, ki pridejo zaradi popoldanskih slovenskih ur šele pozno zvečer domov. Nedvomno je tudi v tem vzrok, zakaj je ponekod tako malo prijav, ko pa obrobne slovenske ure onemogočajo zadovoljivo prometno zvezo domov.

Preden preidem k šolam, ki so predvidene za ukinitev, naj še ugotovim, da smatram dvorazredno osnovno šolo (s 25 do 30 učenci na razred) kot pedagoško in vzgojno-izobraževalno ustanovo enakovredno s polno organizirano osnovno šolo. Realizacija zahtev učnega načrta ne more biti in ni le zadeva zunanje šolske organizacije, temveč v odločilni meri zadeva hotenja, prizadevanja, znanja in metodično-didaktične spretnosti in nastopanja učitelja.

V našem primeru pride zraven še jezikovni moment, ki ga ne bi istovetil z narodnostnim vprašanjem, čeprav tu ni trdnih meja. Argumentu, da so učitelji te šole v primerjavi z drugo šolo napram prijavljenemu otroku bolj uvidevni, pravični itd., ne bi pritrdil, ker je to odvisno od posameznika, ne pa od šole kot take. Merilo za učitelje, starše in nadzornika mora biti izpolnjevanje veljavnega zakona in učnega načrta po pedagoških vidikih. To je eno. Drugo pa je naslednje:

Otrok, že na 1. šolski stopnji iztrgan iz domačega okolja, v katero se je komaj začel vživljati, postavljen na cesto k avtu in z njim poslan v oddaljeno šolo, se bo svojemu okolju, svoji skupnosti in s tem domači govorici prej odtujil kot tedaj, če bi imel svojo šolo v bližini. Ostro postavljeno razsvetli položaj morda naslednja primerjava: Kaj bi bilo, če bi ukinili ljudsko šolo na Djekšah in otroke — tudi prijavljene — dodelili ljudski šoli v Velikovcu? Iz želje dječkih staršev, da se njihovi otroci izobrazijo tudi v slovenskem jeziku, bi nastal nacionalni problem in razni ljudje (kakor je to pred leti storil deželni poslanec Mayrhofer, zagotavljajoč, da zastopa interese svojih volivcev!) bi pohiteli k staršem ter jih z lepim ali morda z grdim „prepričevali" o neznosnosti dejstva, da so v razredu prijavljeni otroci. Ta koroška danost raznolikega pritiska na starše povzroča s strani staršev tudi različne reakcije. Večinoma kapitulirajo; saj so tudi drugi že kapitulirali. Tega pritiska se starši dobro zavedajo tudi ob ukinitvi šol. Zato menim, da je načelo domačnosti šole in pouka treba uveljaviti na ozemlju, kjer živijo naši otroci.

Pa še nekaj spada k zunanji organizaciji šolstva. Manjšinski šolski zakon pove v § 14, da veljajo za vse oblike manjšinskih šol (§ 12) glede organizacije splošno veljavni predpisi, torej tudi predpisi, ki jih vsebujeta „Pflichtschulenerhaltungs-Grundgesetz" in koroški izvedbeni zakon o zunanji organizaciji javnih obveznih šol (Kärntner Schulgesetz). O ustanovitvi ljudskih šol pravi § 10 koroškega zakona: „Errichtung. Volksschulen haben in solcher Zahl und an solchen Orten zu bestehen, in deren Umkreis mindestens 30 Schulpflichtige Kinder wohnen, deren Schulweg unter Bedachtnahme auf die örtlichen Verkehrsverhältnisse in nicht mehr als einer Stunde zurückgelegt werden kann."

Če gospod deželni poslanec Sila in gospod direktor dr. Einspieler zahtevata, da morajo biti prijavljeni učenci poslani v neke posebne centralne manjšinske razrede in šole, ločeni od sedanjih, ko so tudi prijavljeni učenci na splošnih ljudskih in glavnih šolah, potem naj poskrbita najprej za to, da bo možna vzpostavitev pravih manjšinskih obveznih šol povsod tam, kjer jih manjšina želi, toda ne v smislu kombinirane enorazrednice, marveč z vsemi posledicami ločenega vodstva itd. Manjšinske zadeve se nikakor ne morejo reševati po splošno veljavnih določilih, kot jih izražajo glede števila učencev paragraf 14 manjšinskega šolskega zakona za Koroško in paragrafa 10 in 15 koroškega šolskega zakona. Ta dva tukaj imenovana zakona s svojimi določili nista primerna za dejansko enakopraven položaj manjšine, kaj šele njenega pospeševanja. Nisem pa noben prerok, če rečem, da bi ob realizaciji ločenih manjšinskih obveznih šol tam, kjer jih manjšina želi, neki ljudje iz znanih krogov trdili in zagnali vik, da te šole niso pod nadzorstvom oblasti, kot se je to ne vem že kolikokrat postavljajo za slovensko gimnazijo, ki jo, ne da bi pristojna oblast doslej kaj ukrenila, smejo v vsej javnosti diskriminirati kot „veliki strup".

Po razsulu tretjega rajha so se Nemci streznili in osupli spraševali, kako je moglo priti z njimi tako daleč. Koroški Slovenci se prav tako po vsej pravici smejo spraševati, kako je moglo priti v Avstriji do vsega tistega, kar smo doživeli od podpisa državne pogodbe naprej. Vprašamo se, kako se je moglo zgoditi, da so razni Koschierji prišli na važna in odločilna mesta? Odgovor je kratek: Odpovedale so avstrijske demokratične sile in tudi Jugoslavija kot sopodpisnica državne pogodbe ter zaščitna država svoje manjšine položaja ni pravilno ocenjevala. Tako je člen 7 še vedno torzo in se danes ugotavlja, da pomeni neizpolnjevanje državne pogodbe enostransko revizijo tega dokumenta.

Na kulturnih dneh decembra 1971 sta dr. Apovnik in dr. Klemenčič v obširnem predavanju prikazala združevanje občin z zornega kota manjšinske problematike. V Slovenskem vestniku z dne 17. in 24. marca 1972 je objavljen tisti del njunega referata, ki obravnava reformo mreže šol v luči problemov slovenske manjšine. Tam je povedano: „Prav zato, ker je šolstvo samo logično nadaljevanje izvajanja reforme upravne ureditve, moramo koroški Slovenci aktivno poseči s svojimi prispevki tudi v diskusijo o novi reformi mreže in strukture ljudskih šol, ki jo bodo izvajali upravni činitelji v naslednjem desetletju."

Z osnutkom razmestitve šol so se bavili tudi avtorji publikacije „Die Slovenen in Kärnten — Slovenci na Koroškem". Glede pisave nemške besede „Slowenen" z nemškim „w" je moje stališče znano: kakor veljajo za pisanje v slovenskem jeziku le pravila slovenskega pravopisa, tako veljajo za pisanje v nemščini pravila nemškega pravopisa. To samo mimogrede. Moram pa se dotakniti sestavkov „Reforma mreže osnovnih šol" na strani 45 in istega teksta v nemščini na strani 19 ter karte številka 8.

V tekstu „Po osnutku reforme bo od 79 šol v južnem predelu Koroške, kjer je možna prijava k slovenščini (v 17 šolah tega ozemlja ni prijav), ukinjenih več kot polovica šol" številke niso točne. Program razmejitve prinese na strani 42 pravilne podatke. Možna je bila v šolskih letih 1970/71 in 1971/72 prijava k dvojezičemu pouku na 98 odnosno 96 ljudskih šolah, na 22 odnosno 25 šolah ni bilo prijav, torej so bile prijave izvedene na 76 odnosno 71 ljudskih šolah. Tudi odstotki, koliko šol je po programu predvidenih za ukinitev, v omenjenem tekstu manj povedo kot absolutno število 41.

Zdaj pa še h karti številka 8. Uradni program razmejitve šol, ki ga je med drugim dobila vsaka občina in torej ni kak tajen dokument, uporablja na svoji karti, ki sledi strani 97, izraz „aufzulassende Schule". Karta 8 uporablja za ta izraz napačno terminologijo „aufgelassene Volksschule-ukinjena šola" odnosno „nicht aufgelassene Volksschule-neukinjena šola", kajti šole še niso razpuščene. Pravilno bi bilo „za ukinitev predvidena šola" odnosno „šola bo ukinjena" in „šola ne bo ukinjena". Šmiklavž na Dravi se nemško imenuje St. Niklas in ne St. Nikolaus. Šola Št. Jakob ob cesti je že nekaj let ukinjena in vključena v šolo Trdnja vas (danes Celovec-mesto). Tudi šol Škofji dvor in Timenica ni več (vključeni sta v šolo Št. Tomaž). Teh šol uradni program tudi ne navaja. Šola Ribnica bi morala imeti črn znak; isto velja za šolo Apače, Komelj (pisava z „j"!) in Mali Št. Vid. Šole Božji grob, Mohliče in Suha bi morale imeti bel znak in ne črnega. Za šolo Lipica je zmanjkalo prostora za označitev.

Toliko napak menda res ne bi bilo treba in karta ne daje — kot tudi prej navedeni tekst — pravilne informacije. Moti tudi vrstni red oštevilčenja, ker ni nobenega sistema, tudi ne abecedne ureditve.

Razmestitev mreže šol v šmohorskem okraju je bolj ali manj končana. Proti vključitvi enorazredne šole Goriče-Borlje v šolski okoliš Št. Štefan ni drugega argumenta kot ta, da spadajo Goriče pod občino Šmohor in ne pod občino Št. Štefan.

V celovškem okraju bo dobila Bistrica novo centralno ljudsko šolo. Predvidena je tudi ukinitev enorazredne ljudske šole v Svečah in dvorazredne šole v Št. Janžu. Učenci iz Št. Janža bodo prišli na Bistrici v drugo okolje, vendar je ukinitev teh dveh šol zaradi nizkega števila učencev razumljiva. Nadalje predvideva program vključitev dvorazredne ljudske šole na Radišah in trirazredne ljudske šole v Medgorjah v šolsko mrežo novo zgrajene šole Podkrnos na Selu. Temu načrtu je treba oporekati. V Medgorjah je zgrajena nova šola s štirimi razredi. Treba je urediti prometno povezavo z Radišami (novo cesto) ter radiški okoliš priključiti šolski mreži Medgorje. Enorazredna šola v Slovenjem Plajberku je že v preteklosti izpričala, da nudi svojim učencem tisto znanje, ki jih usposablja, da si uspešno utrejo pot tudi do višje in visoke izobrazbe. Predvidena vključitev v ljudsko šolo Borovlje je problematična zaradi prometnih ovir pozimi. Isto velja za enorazrednico na Kotu; če se ta šola ukine, bo po programu vključena v staro matično šolo v Selah. Ukinitev dverazredne šole v Vabnji vasi in njena priključitev Tinjam bi prestopila okrajno mejo. Občina Pokrče temu načrtu nasprotuje.

V beljaškem okraju je ljudska šola Diča vas trirazredna; njena vključitev v novo šolo Bekštanj (Malošče) bi tam povzročila oddelčni pouk. Do tega paradoksa pride zaradi tega, ker je preveč učencev za enostopenjski razred (einstufige Klasse) in premalo za dva istostopenjska paralelna razreda. Rešitev iz take zagate je oddelčni, dvostopenjski pouk, ki se je vtihotapil v polno organizirano šolo. Pod občino Čajna spadata enorazrednica Črešnje in dvorazredna šola Št. Jurij, ki imata obe skupaj okoli 50 učencev. Brez dvoma mora biti ukinjena šola Črešnje; njena vključitev v ljudsko šolo Št. Jurij bi dala idealno dvorazredno šolo v Št. Juriju. Program hoče imeti obe šoli v Čajni. Ukinitev šole Lipa nad Vrbo in vključitev v šolo Vrba menda ni več aktualna; Lipa je naselje s prirastkom prebivalstva. Vključitev trirazrednih šol v Podgorjah in v Podrožci v mrežo ljudske šole Št. Jakob je problematična. Vključitev šole Podrožca v Št. Jakob bi zagotovila tej šoli v vseh štirih razredih paralelke (enojezične).

V okraju Beljak-mesto bi priključitev šole Na Dravi k Mariji na Zilji po vsej verjetnosti pri zadnji povzročila oddelčni pouk.

V Velikovškem okraju bi združitev enorazrednic na Potočah in v Žvabeku s šolo na Suhi zagotovila zadnji šoli trirazrednost (ista občina). Ker pa so ljudje proti razpustitvi šol, se občina ne gane. Za glavnošolce iz šol na Potočah in Suhi, v kolikor hodijo v glavno šolo Labot (s Potoč vsi, s Suhe deloma), tam ni možnosti slovenskega pouka (ker je izven področja veljave manjšinskega šolskega zakona). Vožnja v Pliberk je za Potočane in učence iz vzhodnega dela okoliša Suha prehuda. Tukaj gre za primer „tihe germanizacije".

Šole v kapelških grapah Remšenik, Lepena, Obirsko naj bi po osnutku prišle pod šolo v Železni Kapli. Obirska šola je dvorazredna in so se starši v podpisni akciji odločno izrekli proti ukinitvi šole. Učenci iz Remšenika in Lepene bi prišli v Železni Kapli v povsem novo okolje, ki bi jih vsaj v prvih letih nikakor ne pospeševalo. Tudi čakanje na vožnjo domov in nato še hoja v hribe bi bila neprijetna posledica. Z vključitvijo enorazrednice na Kneži v šolo na Djekšah (ki je — zgrajena kot štirirazredna moderna šola — zdaj na pol prazna) bi postala zadnja trirazredna. Šole na Krčanjah ne kaže ukiniti in vključiti v grebinjsko šolsko mrežo; oddaljenost in hribovitost sta argument proti ukinitvi. Poleg tega so na Krčanjah učenci le še prijavljeni, medtem ko je v Grebinju to menda že pozabljeno. Predvidena je tudi ukinitev dvorazredne šole Mali Št. Vid (okraj Velikovec) in vključitev v ljudsko šolo na Mostiču (okraj Št. Vid ob Glini). O pravilnosti tega predloga bi dvomil.

Razmestitveni program za pliberško področje predvideva v Pliberku prav veliko šolo, saj bi morale biti vključene šole Šmarjeta, Libuče in Vogrče. Ta zamisel ni pravilna. Če bi se zdaj dvorazredna šola v Vogrčah že ukinila, bi morala priti pod Božji grob, kakor to predvideva osnutek tudi za Komelj. Za Komelj je pogoj za ukinitev ureditev varne ceste za zimski prevoz, kar pa je problematično. Šola Šmarjeta bi se morala vključiti v libuško šolo, kar bi dalo dobro dvorazredno ljudsko šolo.

Predviden je tudi razpust šole v Št. Lipšu, ki naj bi bila vključena v šolo Žitara vas, vendar je občina mnenja, da se naj šola ukine. Nadalje predvideva program razpust šole Mohliče in njeno vključitev v šolsko mrežo Škocijan. Ker se šola v Galiciji bori za polno organiziranost, namerava občina Galicija vključiti učence iz mohliškega šolskega okoliša v povečano šolsko mrežo Galicija. Že nad deset let „se zida" nova ljudska šola v Št. Primožu; po programu pa naj bi bila ukinjena in priključena ljudski šoli v Škocijanu, kar bi zahtevalo povečanje tamkajšnje šole. Ukinitev zdaj trirazredne šole Št. Primož, ki bo na osnovi razvoja rojstev v doglednem času postala dvorazredna, bi bil izrazit primer neupoštevanja želje tamkajšnjega prebivalstva po lastni, dobro delujoči šoli, četudi bi bila samo dvorazredna. Predvidena ukinitev ljudske šole Srednja vas in priključitev šoli na Rudi bi bil podoben postopek, kot je bilo nakazano za Št. Primož.

Za glavnošolce velja, da se skoraj vsi vozijo. Naslednji primer pa je le preveč značilen: ko je bila nova pedagoška akademija po neki čudni zamisli postavljena na južnem robu Celovca in so tam z začetkom tega šolskega leta odprli tudi vadnico — glavno šolo, niso imeli dovolj učencev. Tako sta bila za okoliš te glavne šole določena okoliša ljudskih šol Bilčovs in Kotmara vas (oba slovenska tednika sta poročala o tem primeru reševanja mimo manjšine). Prijavljenim učencem so ob tej „rešitvi" dali na izbiro, da gredo od glavne ceste peš v vetrinjsko glavno šolo, ali pa se peljejo v mesto in obiskujejo slovenski pouk na benediktinski glavni šoli, kjer pa se pouk konča tako neugodno, da pridejo učenci šele zvečer domov. Druga ureditev menda ni možna, kakor tudi ni možna ureditev manjšinskega praktičnega pouka na vadnici-glavni šoli.

Posledice neugodne uvrstitve slovenskih ur v urniku so znane. Otroci in starši pogosto resignirajo, namesto da bi stalno opozarjali na nedostatke in odločno zahtevali njihovo odpravo.

Reformi šolske mreže in novi razmestitvi šol se verjetno ne bo dalo izogniti. Vendar pa smemo pričakovati in moramo zahtevati, da se bodo pri taki reformi ozirali na pravice in potrebe slovenske manjšine.

ŠPORTNI VESTNIK

● Revanža za poraz

Minulo soboto in nedeljo so avstrijski skakalci z vsemi svojimi asi tekmovali v Lahtiju na Finskem, kjer so nastopili na Salpausselkä-igrah. Na prvem tekmovanju v soboto je „nepremagljivi" Zahomčan Karl Schnabl utrpel letošnji tretji poraz — za avstrijskim prvenstvom in Sapporu — in za rekonvalescentom, svetovnim prvakom v smučarskih poletih Steinerjem iz Švice zasedel 2. mesto. Od poraza pa se je Schnabl prav hitro opomogel in v nedeljo navrh popravil rezultat: zmagal je Zahomčan pred Steinerjem. Ponovno je tako mladi Schnabl pokazal, da je začasno najboljši skakalec sveta. Pa še ena dobra vrlina ga odlikuje, namreč ta, da je dober poraženec, četudi se v naslednjem hipu hudo maščuje — seveda z zmago.

Slej ko prej štejeta Schnablova klubska tovariša Millonig in Wallner v elito najboljših skakalcev. Millonig je v Lahtiju zasedel mesta 17 oziroma 4, Wallner pa se je najprej uvrstil na 9. mesto, v drugem tekmovanju pa je izpadel. Ostali Avstrijci z Bachlerjem na čelu se naprej nahajajo v izvrstnem stanju in so na tem tekmovanju zapečatili usodo ostalih skakalnih ekip.

Rezultati — 1. tekmovanje: 1. Steiner (Švica) 250,2 (105,5, 113), 2. Schnabl (A) 244,7 (104, 112), 3. Innauer (A) 244,3 (103,5, 111,5), 4. Pürstl (A) 235,1 (105,5, 106,5), 5. Bachler (A) 228,8 (105, 102,5), 6. Itagaki (Jap) 224,4, 9. Wallner 222,5 (100,5, 105) in 17. Milonig 209,5 (oba iz Zahomca); **2. tekmovanje:** 1. Schnabl (A) 241,6 (108, 105,5), 2. Steiner (Švica) 230,8 (104,5, 100,5), 3. Bachler (A) 229,9 (100, 106,5), 4. Milonig (A) 223,1 (97, 105), 5. Innauer (A) 218,9 (98, 101), 6. Borovitin (Sovjetska zveza) 213,4, 7. Eckstein (NDR) 204,7, 9. Wosipiwo (NDR), 10. Grosche (NDR).

● Dokler nas rabijo, smo zaželjeni . . .

Slovenski športniki se nahajajo včasih v kaj čudnih okoliščinah. Verodostojnost takšne trditve nam daje rokometni klub HCK iz Celovca, ki se te dni poteguje za prvo mesto v koroški rokometni ligi. V klubu, katerega vodstvo je popolnoma protislovensko nemškonacionalno orientirano — funkcionarji kluba so funkcionarji svobodnjaške stranke — torej vsi zagovorniki stranke, ki je v volilni kampanji k deželnozborskim volitvam najostreje gonila proti slovenski narodni skupnosti na Koroškem, nastopajo trije igralci iz Slovenije; gre za Mira Požuna, Štefana in Romana Kaca. Dovoljenje za igranje v Celovcu jim je poskrbela jugoslovanska rokometna zveza, ne da bi se prej pozanimala, da bodo imenovani fantje igrali v krogu, kateremu so Slovenci popolnoma odveč, in kjer se na splošno govori le o „čuših".

● Namizni tenis: Selani dobro začeli

Začetek drugega dela letošnjega namiznoteniškega prvenstva je bil za člana 1. razreda vzhod ŠD Sele razveseljiv. V odločilni tekmi za drugo mesto so Selani v Št. Vidu ob Glini premagali tamkajšnjo ekipo z rezultatom 6:4. Čeprav so gostje povedli s 4:0, so Selani Mirko Oraže, Schwajger in Falle W. končno rezultat spreobrnili v svojo prid. V vodstvu je ekipa Kenitex (16) pred Selami (15) in Št. Vidom (11).

Drugi slovenski zastopnik ŠD Št. Janž je ponovno zabeležil poraz 0:10 in velja za sigurnega kandidata za izstop.

V 2. razredu vzhod je druga ekipa Selanov (Inzko, Oraže, Falle H.) dobila v prvih dveh tekmah vse možne točke. Najprej je zmagala proti SV Unterland iz Pliberka visoko z 9:1, nato pa je v Celovcu premagala žensko ekipo KAC z 8:2. Selani zasedajo 5. mesto v lestvici.

● Slovenski atletski klub vadil — 3:0

Nogometna enajsterica Slovenskega atletskega kluba je minulo nedeljo vadila z enajsterico iz Hüttenberga in doma zanesljivo premagala nasprotnika s 3:0 (2:0). Ekipa SAK se je nahajala kljub pomanjkljivih priprav v kaj dobrem razpoloženju. Igrali so Navršnik, Lampichler, Hočevar, Hribar, Oraže, Woschitz Pandel M., Wieser H., Fera, Carli in Blajs, v zamenjavo pa sta prišla še Singer in Pandel Janko. Gole so dosegli Carli in Pandel Marjan pred polčasom in Oraže.

Naslednja pripravljalna tekma bo v nedeljo ob 15. uri v Šmihelu pri Pliberku.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 8. 3.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magazin — 13.30 Lepi glasovi, priljubljene melodije — 14.00 Voščila — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 20.10 Vaša številka prosim! Koncert po želji — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 9. 3.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.15 Ogledalo gledališča — 14.00 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Po treh mesecih. Kriminalka — 17.05 Veselite se življenja — 18.15 Koroški pogovor cert — 20.10 Avstrijska rallye — 22.10 Šport.
— 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Mali večerni kon-

PONEDELJEK, 10. 3.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba — 11.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Z zveneče glasbo — 16.00 Otroška igrica — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.45 Mali zabavni koncert studio Oberösterreich — 20.10 „Po treh mesecih" — 21.10 Evergreeni humorja — 21.30 Udarec na udarec — 22.10 Šport.

TOREK, 11. 3.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Zadavoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Koroška pesem — 15.00 Še vedno priljubljeno — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 19.07 Ljudska glasba in narečje — 20.10 Zveneča alpska dežela — 22.10 Šport.

SREDA, 12. 3. 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 16.00 Za potrošnike — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 19.30 Za prijatelja planin — 20.00 „Na poti k svetlobi ne pustite nobenega nazaj" — 20.45 Stara tirolska glasba — 21.30 Peklenski smeh — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 13. 3.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Živa pokrajina — 16.30 Za ženo — 17.10 Operetne melodije — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 19.07 Avstrijske pihalne godbe — 20.10 Koroška pratika — 21.00 Ljudstvo in domovina — 22.10 Šport.

DAMO V NAJEM

V najem damo gostilno s tujskimi sobami v Škofičah ob Vrbskem jezeru. Interesenti naj se javijo pri upravi našega lista.

Največja izbira motornih žag, nadomestnih delov, servis za vse fabrikate pri podjetju

Spindelböck

Eisenkappler Straße 14
9141 Eberndorf/Dobrla vas,
telefon (0 42 36) 348

Strokovna trgovina in specialna delavnica

PETEK, 14. 3.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Robert Stolz dirigira — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Ali še veš? — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 8. 3.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 9. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 10. 3.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Ljudske pesmi — M. Kumer: Douta po Rijeci.

TOREK, 11. 3.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 12. 3.: 9.15 Slovenska šolska oddaja — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Drvarji — „holcarji" — gozdni delavci.

ČETRTEK, 13. 3.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 14. 3.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz naše kulturne zakladnice, za našo kulturno zakladnico.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 8. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski teden — 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo — 10.15 Sedem dni po radiu — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Ob bistrem potoku — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtiljak" — 16.45 Listi iz albuma lahke glasbe — 17.20 Gremo v kino — 18.20 Rad imam glasbo — 19.40 Z ansamblom Mojmira Sepeta — 20.00 Radijski radar — 21.00 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 9. 3.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.42 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Koncert iz naših krajev 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.05 Nedeljsko popoldne — 18.03 Radijska igra — 19.30 Zabavna glasba — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Serenadni večer — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 10. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.40 Orkestri in zabavni zbori — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S pihalnimi godbami na koncertnem odru — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.20 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansamblom Dorka Škoberneta — 20.00 Ti in opera — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 11. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Pojo mali vokalni ansambli — 10.15 Promenadni koncert — 11.15 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.40 Na poti s kitaro — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtiljak" — 16.45 Pota sodobne medicine — 17.20 Zveneča imena — 18.05 V torek nasvidenje! — 18.35 Lahke note — 19.40 Z ansamblom Franceta Puharja — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra „Misterij" — 21.30 Zvočne Kaskade — 22.20 Nenavadni koncert — 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 12. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.25 Glasbena pravljica — 10.15 Urednikov dnevnik — 11.15 Z nami doma in na poti —13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo naši operni pevci — 14.30 Voščila — 15.45 „Loto vrtiljak" — 16.45 Zvoki in barve orkestra Melachrino — 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora RTV Ljubljana — 19.40 Z ansamblom Mojmira Sepeta — 20.00 Koncert iz našega studia — 22.20 S festivalov jazza — 23.15 Melodije jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 13. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Poje zbor RTV Skopje — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Iz domačega opernega arhiva — 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.40 Z ansamblom Atija Sossa — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Ansambelska glasba čeških skladateljev — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 14. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena Matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Jugoslovanska narodna glasba — 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Popevke brez besed — 14.10 Mladina poje — 14.30 Voščila — 15.35 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Iz koncertov in simfonij — 18.05 Ogledalo našega časa — 19.40 Z ansamblom štirje kovači — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Vabilo na

STILNI KONCERT „ROŽANSKE LJUDSKE PESMI"

Gostuje mešani pevski zbor „ROŽ" iz Št. Jakoba v Rožu.

Prireditelja:

Farna mladina v Železni Kapli, v nedeljo 16. marca 1975 ob 11.30 uri v farni dvorani

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu pri Pliberku, v nedeljo 16. marca ob 19.30 uri v farni dvorani

Prisrčno vabljeni!

Katoliška mladina v Železni Kapli vabi na predavanje s skioptičnimi slikami

„NAŠA MARICA NOVAK V AMERIKI"

v nedeljo 9. marca 1975 ob 11.00 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Vabi mladinski team!

Slovensko prosvetno društvo Edinost v Pliberku - mešani pevski zbor „Podjuna" vabi na

VIGREDNI KONCERT

na cvetno nedeljo ne 23. marca ob 14.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku.

Odbor

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 8. 3.: 15.30 Koncertna ura — 16.30 Mala hišica — 16.55 Calimero — 17.00 Mala športna abeceda. „Telovadba" — 17.30 Fant s slonom — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oddaja Heinz Conradsa — 18.25 Televizijska kuhinja — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Halo Peter — 21.10 Pan-optika — 21.30 Krik velemesta.

NEDELJA, 9. 3.: 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Živalski leksikon. „Strupenjače" — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — Oberösterreich — 19.00 Avstrijska umetnost — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Šest žena Henrika VIII. — 21.45 Sakralna umetnost romantike v Nemčiji — 22.00 Orientacija — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 10. 3.: 10.00 Krik velemesta — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.45 Ljudje s farme Shiloh — 21.45 Poročila.

TOREK, 11. 3.: 10.00 Lovec na pse — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Michael iz Lönneberga — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Kdor se trikrat zlaže — 20.45 „Cinema ob 9" — 22.35 Poročila.

SREDA, 12. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 17.00 Iskalci zakladov — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim! — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Spomladansko kipenje — 21.45 Vojna in mir — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 13. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Jerome in Isabelle — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Skrivnosti morja — 20.15 Pogled nazaj — 21.45 Festival režiserjev — 23.20 Poročila.

PETEK, 14. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Komisar — 21.15 V začetku je bila samo ljubezen — 23.05 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 8. 3.: 16.00 „Ob snidenju" — 18.00 Brez nagobčnika — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Proti severu, proti severu — 19.40 Mesto strahov na divjem zapadu — 20.15 Loveday-ev mali izlet — 21.10 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 9. 3.: 15.15 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju — 16.20 Mladi mister Lincoln — 18.00 Spotlight — 20.00 Enciklopedija. Znanstvena knjiga — 20.15 Spoznate melodijo? — 21.00 Derrick — 22.00 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 10. 3.: 17.55 Psihologija misli — 18.25 Novo v znanosti — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Kolibriji, kaktoje in orhideje — 19.50 Film Kanada — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki — 21.15 Prenos s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju.

TOREK, 11. 3.: 17.55 Uvod v digitalno tehniko — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Blagoslovi Alah tvoj Lahore — 19.45 Mesta strahov na divjem zapadu — 20.00 Odiseja — 20.45 Čas v sliki, kultura in šport — 21.15 Prenos s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju.

SREDA, 12. 3.: 17.55 Poklicno obratovodstvo — 18.25 Francoščina — 18.50 Pregled sporeda — 20.00 Prerezi — 20.40 Nogomet Anglija: Nemčija — 21.30 Čas v sliki.

ČETRTEK, 13. 3.: 17.55 Tehnika o načrtovanju omrežja — 18.25 Ruščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Vitez prerokov — 19.45 Alpe — most Evrope — 20.00 Henrijevo ljubezensko življenje — 21.45 Čas v sliki, kultura in šport.

PETEK, 14. 3.: 17.55 Fizika za vse — 18.25 Nemščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Izbran v Jeruzalemu — 20.00 Okno šova — 20.45 Novo v kulturi — 21.15 Čas v sliki, kultura in šport.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 8. 3.: 9.30 Šolska oddaja — 14.50 Svetovno prvenstvo v drsanju — 15.55 Mozaik — 17.45 Evropsko prvenstvo v atletiki v dvorani — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Gledališče v hiši — 20.30 Moda za vas — 20.45 Slani kruh — 21.15 Barvna propagandna oddaja — 21.20 Potovanje v središče zemlje — 23.20 Dnevnik.

NEDELJA, 9. 3.: 9.25 Poročila — 9.30 Svet v vojni — 10.20 Otroška matineja — 11.10 Mozaik — 11.15 Ljudje in zemlja — 12.15 Poročila — 13.50 Pisani svet — 14.25 Svetovno prvenstvo v drsanju — 15.25 Poročila — 15.30 Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave — 16.40 Košarka — 18.10 Moda za vas — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Odpisani — 21.00 S kamero po svetu — 21.30 Športni pregled — 22.05 Dnevnik — 22.20 Evropsko prvenstvo v dvorani.

PONEDELJEK, 10. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 15.15 Svetovno prvenstvo v drsanju — 16.15 Rokomet — 17.25 Risanka — 17.30 Sovica Oka — 17.55 Obzornik — 18.10 Od zore do mraka — 18.40 Mozaik — 18.45 Pojav nove Jugoslavije v svetu — 19.05 Odločamo — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.10 On, ona, ono — 21.40 Kulturne diagonale — 22.10 SOS — 22.20 Dnevnik.

TOREK, 11. 3.: 8.10 Šolske oddaje — 16.40 Svetovno prvenstvo v drsanju — 17.40 Muca copatarica — 17.55 Spoznavajmo glasbo — 18.05 Obzornik — 18.20 Nikogar ni doma — 18.30 Avtomobil skozi kamero — 18.45 Mozaik — 18.50 Ne prezrite — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Pogovor o produktivnosti in osebnih dohodkih — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Črno mesto — 21.55 Dnevnik.

SREDA, 12. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Viking Viki — 17.55 Obzornik — 18.10 Mladi za mlade — 18.40 Mozaik — 18.45 Po sledeh napredka — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Film tedna: Rešite tigra — 21.45 Nogomet Anglija : ZRN — 22.30 Dnevnik.

ČETRTEK, 13. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Ko bo pomlada — Lučka — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Moliere za smeh in jok — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Dnevnik — 20.05 17 trenutkov pomladi — 21.15 Kam in kako na oddih — 21.25 Četrtkovi razgledi — 21.55 Iz koncertnih dvoran — 22.25 Dnevnik.

PETEK, 14. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 15.50 Smučarski poleti — posnetek iz Kulma — 17.20 Morda vas zanima: Bratko Jurca — 18.00 Obzornik — 18.15 Slovenski rock 75 — 18.45 Mozaik — 18.50 O mladi generaciji — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 Butterfield 8 — 21.50 Kažipot — 22.10 Dnevnik.